Массе а мехкий пролетареш, вӏашагӏкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувлу 1925 шера дениз ◆ ШОАТТА, 10 АПРЕЛЬ, 1982 ШУ. ◆ № 43 (6609). ◆ Мах 3 кеп.

СИЙЛАХЬЧА ЮБИЛЕЯШТА НАКЪАДОЛХАШ

17 апреле — коммунистически субботник

БАРХӀ ЭЗАР СОМА МАЬХА

Назал гӀишлои - монтажни балхаш де лаьрхӀад Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъеча управленега чуйоагӀача СМУ-7 коллективо. Ерригсоюзни коммунистически субботник хургдолча дийнахьа.

Балха араваргва 420 саг, царех 330 саг гӀишлои-монтажни балхаш деш хургва. ХӀаьта вокхар бизза лостам бергба СМУ-7 тӀачӀоагӀъаьча моттигашка.

Тоадергда 100 квадратни метр наькъаш. гулдергда тиша аьшк. дӀайогӀаргья гаьнаши кӀотаргаши.

Субботнике дакъа лоацаргдараштa юкъе къаьстта белгалваккха веза лакха говзал йола газоэлектросварщик Осканов Къамбулат. Цо дош деннад цу дезача дийнахьа шин ден норма кхоачашъе, хӀаьта Нохч - ГӀалгӀай АССР сийлен гӀишлоихо А. Арутюнянци Ш. Цокаеви керте латтача комплексни бригадай коллективаша чӀоагӀо яьй цаӀи ахи ден норма кхоачашъе аьнна.

Белгалдаккха доагӀа В. И. Ленин ваь 112 шу дузача денга карарча шера бӀаь бетта план кхоачашъе аьнна дукхача бригадаша социалистически деккараш тӀаийпалга. Из маьхера совгӀат кийчде лаьрхӀачарна юкъе ба Н. Спотыкайло, А. Арутюнянц, Н. Богаев, Ш. Покаев, А. Маашев, Е. Панков керте латтача бригадай гӀишлошъераш.

Субботнике даьккха 1000 сом пятилетка фонда юкъехьоргда СМУ-7 коллективо.

К. РЕШИДОВ.

* * *

ДИКА КЪАХЬЕГАРГДА

«Цӏеча шоатта» дийнахьа Ачхой - Мартановски района СаьмуӀашкарча № 3 йолча юкъерча школера балха араваргва 600 дешархо. Цар дергда тайп-тайпара балхаш. Масала, 7 тонн совгӀа тиша аьшк гулдеш хургва 120 гаргга саг, вешта аьлча, уж ба 2—6 классай дешархой. ВорхӀлагӀча «б» классо гулдергда 500 килограмм тиша каьхат. Цул совгӀа, укхаза цӀенъергья школа гонахьара моттигаш, школа ков, тоаергья спортивни майдаш. ИтттлагӀча классай дешархошта тӀаднллад школьни мебела, карта ремонт яр. Из болх беш хургва 60 саг. Цу гӀулакха кийчъяь латташ я штакетник, рейкаш, гӀишлош еш эшаш йола инструмент. КӀир а тоахаш оахкаргья кьонача бешара совхха дӀаегӀа 200 га, хӀаьта кхы а уж мисcел гаьнаш дӀа а йогӀаргья.

Субботнике хьинаре дакъа лоацаргда школа технически болхлоша а, Цар дергда чура балхаш.

Сий а деш, дег тӀара къоабал а деш хьаллаьцад москвичаша дӀадоладаь гӀулакх

В. КУРБАНОВ.

Къахьегама цӀейна кийчо еш

Укх деношка КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкоме хилар 1982 шера 17 апреле хургдолча коммунистически субботника кийчо яра а из чакхдаккхара а йолча республикански штаба заседани.

Гор. Грозне коммунистически субботник мишта вӀаштӀехьдаьккха хургда дийцар М. Э. Баймурадова — субботник кийчдара Грозненски городской штаба председателa, КПСС горкома шоллагӀча секретара. Грознера 60 эзар совгӀа саг хургва субботник хулча дийнахьа шоай балха моттигашка къахьегаш, царех 5 эзар гаргга — пусковой объекташка. Город хозъеш, цӀьаллайовкилаш хургва 170 эзарнел совгӀа саг.

В. И. Ленин ваь 112 шу дизара хетадаьча Ерригсоюзни коммунистически субботникага республика комсомольцаши кагирхой мишта кийчлу лувцаш заседание хоам бир ВЛКСМ Нохч-ГӀалгӀай обкома секретара Х. М. Джиоева. Цо аьлар, коммунистически субботник долаш веррига араваргвала комсомольцаши кагирхой 240 эзар ва, царех 40,4 эзар къахьегаш хургва шоай балха моттигашка. Республикански комсомольски штабо къаьстта терхам тӀабилийт комсомольски стройкашта. Къулбаседа-Кавкааски бройлерни салказарий фабрика хьалъега воагӀаргьи 200 саг вола отряд. Грозненски аэропорт хьалъега — 100 саг вола отряд. [illegible]

Дир: Г. Ф. Лубышева — Нохч-ГӀалгӀай транспортни управлене начальника заместителa, М. А. Мамаева Нохч-ГӀалгӀай респотребсоюза председателa, В. С. Гажаева — НГӀАССР торговле министра заместителa, А. П. Цемировас — республика общественни кхачан управлене начальника заместителa, В. М. Шамардина — Грозненски горисполкома председателa. Штабо къоабалбир Ерригсоюзни субботникага кийчо еш цу предприятеши организацеши беш бола болх, царна могадир шоай коллективай беррига къахьегамхой наха лакха культура а йолаш гӀулакх дара оарцагӀбоахилга.

Штабо партийни организацешта, предприятейи организацейи кулгалхошта могадир субботник долча дийнахьа ма могга дукхагӀа нах арабалга Ӏалашде, социалистически яхь вӀаштӀехьъяккха, къахьегама эгара лакхагӀча оасарлонга кхачара конкурс дӀаяхьа новкъостал делга. Ленински коммунистически субботник долча дийнахьа къахьегама оасарло айира баьнна мул республика дукхагӀча къахьегамхошта боарам а хилна дӀаоттилга Ӏалашде.

Штабо предприятей кулгалхошта, профсоюзни комсомольски организацешта тӀадиллир [illegible]

[illegible]

Штабо [illegible] В. И. Ленин ваь 112 шу [illegible] 1982 шера 17 апреле хургдолча Ерригсоюзни коммунистически субботник республика [illegible]

В. НЕЛОМАЛИНИ, КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома партийни информаце сектора заведующи.

ТОЛАМЕ ДӀАДОЛАДАЬД БАЛХАШ

Мичча бесса хаоттам латташ шу хиннадале а гурахьеи бӀаьстийи дӀайийна культураш дика хьийкъе хул «Самашкинский» совхозе. Цигара кхаш леладераш бокъонца лаьтта делаш нах ба, цун беркат совдаккхара хьинар ца кходеш къахьег. Укх шера а гурахьа аьба аьха лаьтта Ӏаи цӀаькха аьхад, минеральни органически удобренеш а тайса тӀаккха хьаьндаьд, дӀайха денош хьа ма дикхиnге культиваци а ьиккхий оасарах цӀендеш, цул тӀехьагӀа тӀоадал Ӏоаеш маккаш дьхад.

— Лаьтта лелалара культура лакхъялар — из укх шера дӀаювча хӀамай къаьгга йола белгало я, — йоах совхоза директора Батыжев Ӏиисас. — Иштта къахьетар дӀадех юбилеяш йолча шера тӀаийнача доккхийчи деккараша. Масала, шекара свеклаш хӀара гектара тӀара яха йерхӀ 350 центнер, хӀаьта хьажкӀаш — 50 центнер.

Дика дӀадоладаьд укхаза кхашнара балхаш. ЛаьрххӀа кийчъьяй техника, Ӏалашдаьд кондиции лакха йола фу, кхоачам хиллал я минеральни удобренеш. Белгалдаккха деза бӀаьстан балхашта юкъе цига дукха керда хӀамаш юкъеккувлилга. ДӀаихача шерашка баьча балха опыто хьахьекхад йоккхий звенош вӀашагӀъехкар пайданегӀа хилар. Укх шера а шоай ерригача отделенешка уж вӀашагӀъехкай цар. Болх дикагӀа дӀабода йиь агрегатах латтача звеной. Хьалха шишша мара хилацар. Цу гӀулакхо вӀаштӀехьдалийтар кхай тӀа селкаш дукхагӀа хилийта.

Совхоза говзанчаша шоаш хьаю лаьтта ниисдеш йола агрегаташ. Цар доккха новкъостал ду агротехнико дӀадеххача тайпара индустриальни хьисапе хьажкӀаш дӀаера.

Звеношта еннай кхы техника а: культиваторараш, маккаш, лаьтта ӀотоӀадеш йола агрегаташ. ХӀаьта царех йоккхий механизировании отрядаш хул, лоацача хана дикеи культураш дӀайийна кха низ дӀа а кхоачаш.

Дукха гӀулакхаш даьд бӀаьстан культураш толаме дӀаера совхоза партийни организаце а. Цун секретара Анзаев Руслана хьахьеккхар тхога цу юкъа шоаш оттаяь комплексни план. Цу тӀа белгалдаьккхад хӀаране де дезар, къоастадаьд толаме къахьегараш морально а материально а белгалбахар.

Ерригача отделенешка вӀашагӀъехкай хаьна йола партийни группаш, халкъа тӀахьожама посташ. Уж деккарийла ба культураш шоай хаииахьеи дикеи дӀаера тӀахьожам лоаттабе а балха юкъе нийсденна кхоачамбоацараш дӀадахара де дезарашка хьажа а. Уж царга дулургдолаш да. Кхай тӀа доагорца техникана запропка елгаш хӀаьта ехар тоаелга вӀаштӀехьдаьккхад, дӀа-юха лела ремонтни мастерске цига дӀа а оттаь. Болх дӀа мишта бода хов яхьа экрана тӀарча оперативни даннеех.

Иштта лаьрхӀа кийчбеннаб совхоза къахьегамхой шоай балхаш чакхдахара, хӀаьта сихеи дикеи культураш дӀа а юв. Эггара хьалха кхай тӀа арабаьннаб № 1 йолча отделене къахьегамхой. Дий дийнахьа 280 гектар горох, кен, люцерна дӀайийнай цар. Из болх беча белгалбаьннаб трактористаш Азамов СаӀид - Селими Масхутов СаӀиди. Дийнахьа цаӀи ахи шишшеи норма кхоачашъяьй царех хӀаране, хӀаьта из 20—25 гектар я. ДӀа-юха лелача бригадни стане цар сийна «Молния» арахиндай, хӀаьта совхоза контора хьалхашка къахьегама сийлен байракх урагӀа а ихийтай.

Тхо кхай тӀа ниисделар кен дӀабийна бала уж боахкача хана, Шин агрегат — Цатишаев Ӏаддал - Муталипа лелаю селкиеи Эсамбаев Ӏаьлий маккаш тӀехьа доахка трактори мара яцар. Звеноцара вож агрегаташ кхыча кхай тӀа люцерна дӀаюаш йоахкар.

ДелиеъийнaхӀама дуа ха яле а болх сацийтанзар. Цатишаева хӀама дуача хана цун селка тӀехьа йолча трактора тӀа хайра Эсамбаев. Сиха хӀама а диаь фук удобренешк Ӏочу а лхийта сиха селка хьалъюл Мачиева Аламатен Сусарова Хаииатен.

— Геттара сиха дӀадийна даккха деза е кха. Кхоана шекара свеклаш дӀае доладала деза вай, — аьнна, болхлошта хьалхадаьккхар отделене агронома Автарханов Бибулата.

130 гектара тӀа из культура дӀае езаш ба уж. Поккха нхо звено хургья шекара свеклаш дӀаювш. Цар лерхӀ шин-кхаь дийнахьа уж дӀа-йийна яха. Цига болх беш хургба йоккха балха опыт йола механизатораш. Царна юкъе ба Шарипов Ӏаддал-Вахид, Азимов СаӀид-Селим, Дадаев Салман.

Гаргa гӀертай хьажкӀаш дӀае езаш йола ха а. № 1 йолча отделене 300 гектар дӀаюаргьи. Индустриальни хьисапе уж дӀаера мел эшараш кхоачашдаьд.

С. МАДАЕВ.

СУРТА ТӀА: 1. Тракторист Масхутов СаӀид. 2. Культураш дӀаювш боахк.

З. БАТЧАЕВА сурташ.

ХӀАРА САХЬАТАХ ПАЙДА ЭЦ

Дика дӀадоладаьд бӀаьстан кхашкара балхаш Назрановски района «Экажевский» совхоза къахьегамхоша. Болх бе йиш йолаш лелача массехк дийнахьа дӀайийнай 130 гектар совгӀа коартолаш. Уж дӀаюв гребневи хьисапе шийтта сажалкаца. Трактории агрегаташ лехкаш багӀа йоккха балха опыт йола механизатораш Нтаэов Исраил, Угурчиев Ӏамархан, Аушев Юсап, Евлоев Хьажбикар, кхыбараш.

Боккха терхам тӀабохийт совхоза кулгалхоша, парторганизаце, рабочкомо ялатаи доакъаран лаьрхӀа йола культураш хаиахьеи дикеи дӀаера а. Минеральни органически удобренеш а тайса хьаьндаьл аьба аьха 800 гектар лаьтта.

Каст-каста делхача догӀаша балхаш ца дайташ чӀоагӀа духьале ю механизатораша. ХӀаьта а трактории агрегаташ кхай тӀа яха йиш йолча сахьатах пайда а эцаш къахьег цар. ХӀанзало дӀабийнаб 100 гектар доажъара лаьрхӀа кени горохи, ялата лаьрхӀа 50 гектар кен. Из болх беча къаьстта хьинар айденна къахьийтад механизатораши Костоев Мустафас, Нальгиев Османа, Евлоев Умалтира, кхыбаршa.

С. АУШЕВ.

МЕХАНИЗАТОРАША ШОАШТА МОГАР ДУ

[illegible]

Механизированни отрядаш [illegible]

[illegible]

С. ГОНСУЛТАНОВ.

АГИТПУНКТАША НАХ ТӀАХЬЕХ

20 ИЮНЕ — МОТТИГЕРЧА СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ

г. Грознера Ленински районе хӀанз болх беш я 40 агитпункт. Укх деношка моттигерча Советашка хургдолча хоржамашта хетаяь тайп-тайпара мероприятеш чакхйоахаш ба цига тӀетӀоагӀбаь бола предприятешкара, организацешкара, учреждешкара агитатораш.

Цар болх шин хьадла лостам болаш лелабайтара хьалхxо йоанхо еш хиннай парте райком. Агитпунктай заведующешна, идеологически балха бӀухошца совещанеш семинараш чакхъяьяй. Царна дӀайовзийтай хоржамашца бувзабенна бола балха тӀа пайда эца мегаргйола формаши методаши.

Тахан нах бахача кварталашка, къахьегама коллективашка кхетама болх боаржабеш болча идеологически балхахошка керттера уйла тӀаоа СССР вӀашагӀтехадда 60 шу, Нохч-ГӀалгӀайчен автономе 60 шу, из шин лоӀамагӀа Россеца юкъеяха 200 шу дизара бахта ма боагӀара накъабахара къахьегамхой хьинар кхы а айдара, социалистически демократе, советски вахара хьисапа башхалонаш къахьега дӀайовзийтара, профсоюзий XVII съезда материалашта, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa нов. Л. И. Брежнева г. Ташкенте торжествеш йолаш даьча къамаьла пропаганда яра.

Из болх дика вӀаштӀехьбаьнкхаб «Грознефтегеофизика» трест, «Красный молот», «Автоспецоборудование» яха заводаш, «Кавказтрансгаз», швейни производственни объединенеш, Грозненски нефтяной институт, Нохч-ГӀалгӀай пачхьалкхен университет, №№ 38, 7, 60 йола юкъера школаш базови предприятеши учреждешеши йолча агитпункташа. Укхаза хоржамашта хетаяь мероприятеш оттаяьй, гойтара агитаци организовать [illegible] яьй, эша литература Ӏалашдаьд.

Къаьстта дика вӀаштӀехьбаьнкхаб шахматни-шашечни клуберча агитпункте болх. Укхаза базови предприяти и производственно - технически бувзам управлени. Укхаза иштта чуйгагӀа почтамта, телеграфа, физически культурайи спортайи йола комитет. Бувзама управлене партийни организаце секретара Дементиева Раиса Андреевнае шоай тоъаллагӀболча агитаторех лаьца лувцаш эггара хьалха цӀи яьккхар Тенлин Любовь Августовнай, Андрюшкина Натальи Николаевнай, Самойлова Елена Сергеевнай. Укх деношка шоай кварталашка Коммунистически партей Советски правительствай чурчеи арахьарчеи политиках лаьца беседаш еш ба уж.

Районе а городе а дӀанийно еш ба халкъа судахойи заседателаши хоржабеза ха гаргa гӀоргарца царца а министерствай ведомствай кулгалхоща а вӀашагӀкхетараш чакхдаха.

Цхьан дешаца аьлча, дергара денга баржаш латт хургдолча хоржамашта кетабаь беш бола болх, цу гӀулакха тӀа-тӀа дукхагӀа юкъеоз нах, общественни организацеш.

С. МАЙСИГОВ.

ЮБИЛЕЙНИ КОМИССЕ ЗАСЕДАНИ

Укх деношка парте Нохч-ГӀалгӀай обкома шоллагӀча секретара Л. Д. Магомадова председателал а деш хилар Нохч-ГӀалгӀайчен автономе 60 шуи из шин лоӀамагӀа Россеца юкъеяха 200 шуи дизар дезде кийчо яра йолча республикански комиссе аргӀанара заседани.

Назрановски Ачхой-Мартановски районашка юбилеяшта кийчо елга мишта лел аьнна хоаман дир районаши комиссей председателаша — КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара А. А. Мякиевен КПСС Ачхой-Мартановски райкома хьалхарча секретара А. Т. Хариковен.

Город Грозне юбилеяшта кийчо мишта ю, юбилейни лоархӀаш йола объекташ хьалъелга малагӀча хьал тӀа да дувцаш халкъа депутатий Грозненски городской Совета исполкома председателa В. М. Шамардина баьча хоамага ладийгӀар комиссе.

Комисси иштта хьежар цӀейга кийчлуш республика промышленни предприятеша хоза кийчдаь арахецаргдолча промышленни, кхачан товарий тайпашка, къоастадир гойтара агитаци вӀаштӀехьъяккхара дешаш

Уж дешаш дувцача дакъа лаьдар КПСС обкома отделий заведующеша Ю. В. Кузнецова, Л. К. Муратовас, А. И. Тапитова, Р. А. Сайханова, КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. И. Семенова, республика Министрий Совета председателa заместителаша А. И. Ивановеи Т. У. Махмадхаджиеваси облсовпрофа председателa Г. Г. Олейникова.

Юбилеяшта динагӀа кийчо яра де деза гӀулакхаш белгалдир заседание.

ХЬИНАРЕ БОЛХ БУ

Планироване кердача хьалашка а лыиа болх беш йолча вай республикерча промышленни предприятешта юкъе укх шера хиддаша хьалха латташ хьайоагӀарех я Грозненски ремонтно-механически завода коллектив. Ерригача техникоэкономически хьокхамаш укх шера хьалхарча квартала план ханал хьалха кхоачашъяьй цо. Паччахьалкхен планал совгӀа маьхала аьккхай завода болхлоша 25 эзар сом мах бола мехкдаьттахоштен оурувдеттарашта эшаш йола тайп-тайпара продукци, арахийцай 32 эзар сома маьха товарни продукци. Кердача хьалашка болх беча предприяте коллектива керттера хьокхам лоархӀаш ба арахийца нормативно-цӀена продукци. Из арахецара кхаь бетта план 110,9 процент кхоачаш а нь, заданел совгӀа цо арахийцай 81 эзар сома маьха нормативно-цӀена продукци. Къахьегама оасарло лакхъяра кхаь бетта план 111,2 процент кхоачашъяьй. Духьал из лакхъяра чотагӀа хьаьнй планал совгӀа ара мел хийца нормативно - цӀена продукци.

ЦхьаттталагӀча пятилетка шоллагӀча шера тӀаийца декхараш тӀехкхоачащдеш я заводера ерригача цехай коллективаш. Царна юкъе эггара дикагӀа производственни хьокхамаш доахаш я Абубакаров Мовлади Симаевичи, Павленко Александр Николаевичи керте латтачи цхьоалагӀчеи [illegible] цехий коллективаш.

«Грознефтегаз» НГУ карара кара тела ЦӀе Байракх лелаеш йолча Балаиш Александр Сергеевича кулгалдеча цхьоалагӀча цеха коллектив. Иштта дика кхы а хьаташ ше тӀаийца деккараш тӀехкхоачащдеш я Догоев Борис Владимирович керте латтача МагӀалбикерча кхоалагӀча цеха коллектив. ХӀара сменагӀа нормаш 120—125 процент кхоачаьлъеш я Бабенко Владимир Иосифович, Саказ Виктор Алексеевич, Лисицкий Анатолий Владимирович керте латтача бригадай коллективаш. [illegible] апрела шоллагӀча аз бетта чотах къахьегаш я уж.

* * *

«ТӀехьабусараш боацаш бе болх» яха ростовхой инициатива йиза кхоачашъяьй ала [illegible] сеновски телевизионни завода коллективах. Укх [illegible] хьалхарча квартала [illegible] хача къахьегама толамаш итогаш бича цхьаккха [illegible] участок е установка [illegible] [illegible] Масала, [illegible] бахачи кхаь бетта [illegible] совгӀа маьхала [illegible] эзар сома маьха [illegible] продукци. [illegible] эзар сом мах бола [illegible] пара продукци. [illegible] квартала заданел совгӀа цар арахийцад 4500 сома [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

Б. ДОГМАЗИНА.

ДИКАГӀЙОЛА ОПЫТ—МАССАНЕНА

ИШТТА Я ЦАР ОАМАЛ

АтӀа даиар А. П. Андриенна вахтана хьалхашка оттадаь декхар. Цун де дезар дар смена чакхъялалехьа буровой оборудованена профилактика ян аккхар: ротор тӀе пневматически загалаш чутоха дезар, автоматически дӀоагӀа дӀаоттаде дезар, къылола балхаш а деш. Лоацца аьлча, дукха дар цу вахта де дезаш хинна гӀулакхаш, амма кӀеанга яр цу балха ходдаь хинна ха. Бурувдеттачох, цун гӀоччех Гагиев Iабдулах, Саутиев Мусаех, Сорочинский Николайх тийша дар А. П. Хитайлова вахта сменщиккий 18 сахьат доалача хана колонна Iочуяхийта болабала кхуврга - кхуврдаш яха доаш Цхьабакъда, буровиках сихбенна корагIа па боадаш шоай болх беш бар. ДӀатIахьежача а бар уж шек боацаш шоай балх беш. Сатийна вар буровой начальник Степанян Арарат а. Из шек хила дезаш хIама а дацар, хIана аьлча дог тайша вар из Андриенкон цун повкъостийн вахта хилча порядок хургхиларах. Цхьанкха моттиг яцар цар шоай декхар кхоачаш ца деш дита. Болх бе ховш ба уж.

Цхьа Андриенкой вахта хинна Iац Степаняна бригаде. КIеангагIа тешам болаш ба вожаш? Малгобекски УБР эггара къонагIа дрех цаI ма бий из. Цхьа шу мара даьннадац из вIашагIъеллий. Кхы нийсагIа аьлча балкъахьа хете, 1981 шера 27 марта хьахиннай из. Цу динахьа Йолаелар республике эггара опытнегIа болча буровикех цаI волча Халухоев Махьмада бригада. Тийрка дукъа къулбаседенгахьарча № 938 йолча скважинана бурув тоха. Из да бригада хьахинна ди лоархIаш дар.

Дукххача бурувдеттарашта № 938 хинна скважина дувен тIа шоаш болча хана дена эггара хьалхи йоаккхаш яр. Цудухьа дика кхетадеш да бригада кулгалхо хиннача М. Холухоевна кхьханца атта ца хинна хилар. Цхьатарра кхоачаш дезаш шн декхар эттар цуина хьалхашка. Цкъа-дале, буровой начальника керттера лерхIаш хиннар дар коллектива барт тоабар, хIаравар берригнеи хьашташ лархIа Iомавар. ШоллагIа-дале, толам боаккхалургба, нагахьа санна цу духхьашха балха баьхкача наха шоай гIулакх дезадойте.

Холухоева шийга цхьаннега-м къоаста а дулургдарий-хьогI уж декхараш. Цудухьа шийн гIоначаш бир но бурув тохара болх хьалхарча шера беш боаца, лаьттан ченаш тохкаш бараша лоархIаш бола, Малгобекски УБР наха сий деш бола нах. Уж бар бурувдеттараш Гандалоев Махьмад, Хатайлов Александр, Бочаров Александр, кхыбараш. Цар дIатIанйиар шоашта коллектива барт тоабара декхар.

Массехк бутт баьлча чIоагIагIа сий а деш ювца баьлар управлено Холухоева бригада. Цун бахьан дар социалистически яхье цо котало яккхар. ХIаьта сентябрь бутт бекъалуш латтташ бригадана керте эттар дукха ха йоацаш Грозненски мехкдаьтта институт яьнкха вола Степанян Арарат (Холухоев Махьмад РИТС начальникала хьожавир).

— Кердача коллектива керте оттача хана шек волаш хул сага, — йоах Степанянa. — Амма со-м шек волаш вацар. Холухоев Махьмада дукха дийцадар сона шийн коллектив могаеш. Сона хов со дикача нахана нийсвеннилга. Тешаме ба са новкъостий. ХIаьта цхьаькха а. Доккха гIо дир сона Холухоева, из РИТС начальник хиначул тIехьагIа. Цо хIанз а гIо ду тхона, дицлуш вац.

Цу тайппара, бригада а цун корда кулгалхо Степанян а дукха ха йолаш бац Цхьабакъда, шоай низах бIубенна ба къона лаьттан ченаш тохкараш. Из бахьан долаш хила мегаш да ше вIашагIъеллача хьалхарча денош а № 938 йолча буровой бригада шера 5000 метр кIоарга бурув тохара лъркача социалистически яхьа юкъеяхар.

Сона хет тхоашка пха эзар метр кIоарга бурув тохалургда аьнна, — йоах буровой начальника. — Иштта кхоачашъергъл оаха тIакйцача декхарий хьалхара пункт.

Шек я боацаш дувц бригада бурувдеттараша, шоашка шоллагIа декхар а кхоачашдулургхиларах, нешта аьлча шоаш цхьан шерен ах шерен скважина хьалъяь баргхиларах. Иштта къахьета лаьрхIа я коллектив кхерарча шера. Из хIама царга дулургхиларах тешаву СССР хьахинна 60 шу дизара, Нохч - ГIалгIай автономе 60 шу дизара, нохчийн гIалгIайн халкъаш шоай лоIаматIа Россена юкъедаха 200 шу дизара сийна тIайцача социалистически декхараша. Бурувдеттараша лаьрхIад уж Iалаьмате деза денош шера план Сийлахь-боккхача Октябра 65 шу дуза ди тIакхоачаш кхоачаш а еш белгалдаха.

Сенах дегондало еш тIайиад лаьттан ченаш тохкараша цу тайпара инзкъала декхараш? Ала йиш йолаш да, царна дика скважина нийсъеннай аьнна. «Мухаш» вIалла а еш яц из. ТIоапаш бурув тохара аьттув болаш да. Дукха хIама ца эшшаш 5000 метр бурув теха йьнай из, хIаьта скважина ствол оагIора лестаиц ерригa 2—3 градус мара. Скважина ишта хилар Iалаьмате дика да. Амма из дац бригадана халонаш нийслац яхилга. Цхьабакъда, цунна хов царна дукхьала отта а уж эшшае а. Скважина «дог ца эшалийтара» чIоагIагIа лоархIаме да бурув деттача колонна лохехьарча даькъа нийса компоновка яр, из хIама мишта де деза ховш а грамотно а кийчбар маркхал.

Хиннахьа а дика я зар деррига профилактически балхаш.

Шоаш а геттара дукха да коллектива цхьоагIо йолаш хиларах, цунна къахьегам вIаштIехьбаккха харах тийша. ХIаьта уж гIулакхаш цкъа техьа Iийнадац укхали.

— Карара шу хинехьа дицлургдац тха бригадана, — белакъеи Степанян. — ХIана дицлургдац? Тха ерригача коллективо тхоай буровой дезаир керда шу долалу ди. ХIаьта ишта хIама нагтахьа мара хилац.

Буровой начальника дийцар, шоаш ерригa вахташ вIашагIа а кхийтта буровой хIана дедир из ди. ГIулакх ишта нийсденнадар. 31 декабре йоласлар бригада 200 тонн сэа йола колонна шоллагIа секци скважина чу Iочуяхийта. Цхьан вахта низ кхоачамбоаш бацар цу гIулакха. Фуд колонна шиина а вахта Iочуяхийтача? Берригаш а раьза хилар, 18 сахьата болх бир бурувдеттараша скважине. Сов кIаьдденна Iолега мег ях нах аьнна хеталора. Амма цхьанна сага аланлар хала да. КIаьдденнаe ше аьнна. Болх бартагIа а вIаштIехьа болаш бора. Из бахьан долаш колонна шоллагIа секци Iочуяхийтара хоадаьча хана даь даьлар из гIулакх, график толхалнаэр, цIаьнха а хьахьенхар бригада ше чоалхане декхараш къестаде торо йолаш хилар.

Цу тайпара дола масалаш кIеанга дац бригада хIара денна беча балха юкъе. Дилла долаш дола хIама лерхI царех бурувдеттараша, хIана аьлча къаьстта бехктонхаме хеташ ба уж шоай болх.

Цкъа аьлар буровой начальника, шоай коллектива низ нах шоаш беш бола болх дика боазаш, из бе ховш хиларах латт аьнна. Цо бийцараш бар бригаде массеха а сий деш бола нах. Хьалцаргва пай, масала, А. Н. Бочаров. Итташ шераш да из лаьттан ченаш тохкарий халача специальностах болх беш вола. Боккхача лоархIаме я къоначa бурувдеттарашта цун знанеш, опыт. Е Гандалоев Махьмад. Буровойшка болх баь стаж кIеангагIа я цун Бочаровчул. Дукха хIама ца эшшаш итт шу хьалха вера из Малгобенски УБР болх бе. Цхьабакъда, бурув деттара балхий йоккха опыт Iоаьлй но цу юкъа, хIаьта из кагирхошта камаьрша дIа а лу. ВIалла дукха ха яц Махьмада вахаре лоархIаме гIулакх хинно. Ерригача бригада лоаца баькхар цунна КПСС кандидаталла из дIаэцарагIа. ЧIоагIагIа бехктонхаме я Гандалоевна хIанз хьатIакхаьча ха — мехкдаьтта техникум яккхарах долча диплома защита е езаш ва из.

ХIаьта Грозненски мехкдаьтта институт йоаккхаш ва Саутиев Муса. ЧIоагIагIа сий ду цун Степаняна.

О. МУРАДОВ.

«ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача девизагIа «Красный молот» заводе шерра яьржача социалистически яхье хьалха латташ хьайоагIа Брызгунов Николай Ивановин керте латтача сварщиккий бригада коллектив. Хинал дикка хьалха кхоачашъяьй цо укх шера цхьоалгIча квартала план. Бригада хIара сварщика хьабу болх «тIехдика» аьнна мара мах беш бац.

Дика толамаш дахара бригадана гIо ду хIаране хьайнала къахьегаро, шийн декхараш дилла кхоачашдаро, вIаши новкъостал даро. КIеанга бац бригаде дика специалисташ, хIаьта лаккха говзал йола бригадир ше ва кагирхой хьехамча, дика рационализатор. Брызгунов Николай ва иттлагIча пятилетка ударник.

СУРТА ТIА: сварщиккий-котельщиккий бригадир Н. Брызгунов.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ГIУЛАКХАШ ХУВЦАДЕННАД

Дукххача шерашка планаш тIайица социалистически декхараши кхоачаш ца деш яр Карабулакски рудай йоаца материалаш арахеца завод, во яр къахьегамен производственни дисциплина. Массехк директор хувцавеннав цу заводе. ХьалхагIа хиннача директораша дувцар оборудовани морально тишъеннай, проект оттаеш цIенхаштта гIалаташ дувлийтад яхаш. Бакъда, из деррига а коллектива доагIача бесса кулгалде ца хар мара кхы хIама хиицадацар.

Укх тIеххьарча хана дика къахьегаш хьайоагIа завода коллектив. ДIададахача шера ялх бетта болх дика барах царна елар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара-кара тела Цe байракх. Шера план а ханал хьалха кхоачашйир цар. Карарча шера а дика болх бу коллективо.

— Мишта вIаштIехьдаьнйад шуи уж толамаш даха? — хетт аз завода директорга Далаков Зарахмата Бахьаудиннага.

— Хьалхарча шерашка заводо план 50 процент мара кхоачашъяцар, — яхаш дувц цо. — Проектни низ кара ца берзабара керттера бахьан дар технологически схемашка юкъ-юкъера складаш ца хилар. Цу гIулакхо цхьаццайола механизмаш ехача ерригача завода болх соцабора, хьабахьаш бола жагIа цIен а беш хьачутелар, жагIа чакхбоакнхача лине тIа кхаьчача цох 17 процентага кхаччалца гIум йоаллаш хулар.

— Гидроклассификаторашка дIачуйохийташ йола гIум чакхъяхаро грунтови насосаш йохайора. Дукха материалаш хилча насосашa нормагIа 12 бутт болча шин беттага кхаччалца мара болх бацар. ДоагIача бесса лента дIа ца оаро конвейера линей балха оасарле лохйора. ХIаьта Iан зималахьа завод болх бе йиш йоацаш соцар деррига производственни гIирсаши котельнии йоахъе тай ца хиларах.

Рудай йоанача промышленни предприятешта технологически проектировани яра нормица дIадехачох оборудованех пайда ийбара коэффициент 0,7 хила езача процентагIа тIанйцар 0,0 я. Цуна хьежа оттаний завода проектни низагIа продукци арахецар» план. Уж деррига а кхоачамбоацараш завода хьалхи хиннача кулгалхошта гуш дар, бакъда, уж дIададахара цецi дукха хIама цацар. Цудухьа завода беррига a [illegible] пайда [illegible], план кхоачашъяцар, нах бала хара дIабуалар.

Укх тIеххьарча шиъ-кхаъ шера йоаарргйоацаш хувцаенний завод.

Заводага дерггIа болх байтара тийшъенна оагхалаш дувца а хувцаш, ерригача узлашкеи оборудованенеи капитальни ремонт ийй. Кхоъ спиральни классификатор, кхоъ ата нийсдуш йола грунтови насос оттаний заводе. Из дири шера [illegible] пайда 300 эзар сом да. Дукха низ боацача бараI грунтови насоса метта цаI рокнаа низ бар оттаний. Шера 62 эзар сом ахча цоаде торо ениай цо.

Дукха ба укхаза дика рационализатораш. Уж ба слесараш Кодзоев Заурбек, Леоман Алексей, керттера механик Кушнир [illegible].

Дикача гIулакхийи рационализаторски предложенейи автор завода директор ше а ва. Цхьан предложенех цунна ена премий 1240 сом да.

Дикка холуш хувцаенный заводе производственни дисциплина, ерригa агрегаташи узлаши тIачIоагIъяьй къьсттача болхлоштеи инженерно-технически болхлоштеи, уж технически нийса лелаяра хIаравар бехктонхаме вьър.

ТIехдика къахьегаш бола болхлой ба слесарь Евлоев Къамбулат, тракториста Осканов Башир, Сергин Виктор. Шоайла яхье яьннай Дегтярев Николая, Евлоев Башира, Боргер Арнольда кулгалду бригадаш. Дика къахьегаш ба Сигарев Владимир, Золотарев Николай. Технологически сменашта юкъе хьалхе лелаеш хьайоагIа Ведзижев Шахмарзий смена.

Машинаш, вагонаш, платформаш яьсса ца лоаттийташ къахьег экскаватора машинисташа Точиев Мухарбика, Мальсагов Вахида, бульдозериста Калоев Бембулата, Толстиков Владимира, кхычар.

Администраце, партийни профсоюзни организацеша къаьстта чIоагIа теркам тIабахийтаб болхлой производственни къахьегамен дисциплина чIоагIъяра, цар бехктонхам лакхбара. Цу гIулакха партийни организаце ког гIортилга ю цехий участкаши профсоюзни организацеех. ХIаьта царна кулгалдеш ба дукхагIдолча даькъе шоай гIулакх дика довзаши доагIар хьадехаши бола новкъостий. Царна юкъе болгалваккха веза горни участка профсоюзни организаце председатель В. Сергин.

Участка коллективо ца доагIар леладер, ледарло гойтар шийн хапнахьа юхаюх, производственни къахьегамен дисциплина телхараш лоаргбоаца хьалаш оттадаьд.

Карабулакски рудай йоацача гIишлон материалий завода коллектив Аргунски гIишлон материалийи гIишлои индустрен комбинатаца яхь лелаеш йола массехк шу да. Яхье котало дийм аргунцашка хулар, амма дIадахача шера яьча итогех карабулакцашка ера хьалхе. Уж коллективаш каст-каста дIа-ехха йолхаш, балха опыт дIа-ехха луш, шоайла гIо деш хул.

— Шерра керттай тха заводо «ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!», «СССР 60 шу дизара — 60 хьинарена къахьегама вIира» яхача девизаех йола социалистически яхь. Заводо коллективо доаг дейнад шера план 20 декабре кхоачашье, планал совгIа 10 эзар кубически метр продукци арахеца, — яхаш дувц В. Далакова. Цу гIулакха завода реконструкци е езаш да тхо.

— Шолла лаьтача хана керттерча узлашта, технологически оборудованена капитальни ремонт яьй. 800 метр совгIа пульпопровод йиллай. Цхьабакъда, болх кхы а дикагIа бе йиш хургйолар тха техникаца дика лелаеш нийсахнош хилча. Уж кхоачамбоацараш а сиха дIадаха гIерт тхо.

Иштта дика толамаш доаккхаш хьайоагIа завода интернациональни коллектив.

А. САГОВ,
тха хоб. корр.

ДIАЯХАЧА ЗАМАН ШИРДАЬННАЧА ГIУЛАКХАШЦА—КЪОВСАМ

Юрто вIашагIделлар чакхдоах комиссе

Эргаьнна тоаенная гIалгIай къаьна Долакха-Юрт. Юртара дукхагIдола цIеношкеи юрпишкеи даь, лакха, сийрда да. Царех 34 процент гарггарча цIеношка газ чуяьлай. ХIара кхоа хIана яц аьнна [illegible] автомашинеш я. Ала хIама доацаш [illegible] бах тха юртара нах.

Дукха къахьег юртсовета депутаташа, цун исполкомо къахьегамхой хьал-торо лакхьяра парпен правительствени хьалхашка уттадезараш толаме кхоачашдара.

Пятилетка хьалхарча шера бахача нахагара планагIа 210 центнер дулх эца дезаш дар тхо. Депутатам царнагI балар бехьан долаш оаха планал совгIа кхы тIа а 10 центнер дулх яйцар. Иштта шура, фуаш, тха, кхыйола юртбоахама продукци а планал тIех Iалашдьяй оаха. Масала, шура, планагIа 160 центнер мара йоацача 167 центнер бахача нахагара хьаийна паччахьалкхага ваьай, [illegible] планагIа доагIачул шоз [illegible] декхагIа делкад.

Юртсовета бюджет хьахулола пайдана дилнача 116,2 процента дIаркаьчай, хIаьта [illegible] процент дIадахийтад.

[illegible] доахалургдацар беррига депутаташа [illegible]

[illegible]

Укхаза дувц лакха латтача органаша, сходаша тIайийц соцамаш вахаре миштa кхоачашду. Комиссе хIара членана хов шийн де дезар фуд. ЛаьрххIа исполком а яь хIаране декхар къоастадаьд.

Дукха болх баьб комиссе членаша «Идеологически, политико-кхетаме болх дIахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцамо дIадехар кхоачашдара.

Къахьегамхошта коммунистически кхетам луlга дукха ха, сабар эшаш болх ба. Комиссе вIаштIехьдаьннад шоай юрта урдув доахилга дIадаккха, иштта дIадаьннад «кхелаш» хушшилга, пхьенаш доахкаш хиннача нига юкъе маццар баьб. ХIанз тха юрта тIеххьара хинна дов ца лаьрхIача, цхьа бовлаш сег вац.

Ширдаьннар, новкъарле ер дIа а доахкаш, нерда обрядаш вахара юкъейоалайта лоархIаме гIулакх да. Нерда традицеш, обрядаш юкъейоаламра дукха къахьег тха юртсовета комиссо. Масала, [illegible] хана дар сег йоалара регистраци е хIамига гаги [illegible] юртсовета хьачудоаллийта [illegible] ираш, юкагIертар уж. ХIана, комиссе членаша нахана кхетама бола баьчул тIехьагIа, шоай новкъостащца цаьнна хийцие хьаьу а бахаш, регистраци а йий дIабоах. Иштта [illegible] цу тайпара сег йовзийта 34 [illegible] тха юрта.

[illegible]

балха хиннача моттигашка уж дIаннийсбелга.

Юрта вахар дувцаш касткаста сходаш ю оаха. ТIеххьарча хана оаха дийцад «Долаковски юртсовета территоре тIа правопорядок чIоагIъелга, малараша къовсам лоаттабелга», «ГIурахьа дIадийна ялаташ бахача наьха хьайбаша доаделга декхар», кхыдола дешаш.

«40 лет Октября» яхача совхоза а новкъостал ду тха депутаташа, сходи решенеи кхоачашъяра вIашагIъеллача комиссе. Дукха къахьег комиссе членаша шенира свинаш дIайийна кхаш гентарникашта тIачIоагIдера. Из болх вIаштIехьбаккхара хIара шер-шера чIоагIа новкъостал ду Кульбужев Ибрагима, Оздоев Исраила, Балхаев Iусмана, Алиев Мурада, кхычар.

ГIурахьа длат чуоцача нах оаргагIйбоахаш хул комиссе членаш. Масала, совхо хьайнIаш чуацача хана хIара дийнахьа хьатта болх бечи 150—170 сег хулар, царна юкъе комиссе членаш а болаш.

Ала йиш яц юртсовета депутаташ, цун исполкомо де мел дезар [illegible] аьнна. ХIанзчул тIехьагIа кхоачам де дезаш а дукха доаш да. Масала, тха юрта 250 метр йола культура ЦIа хьадаьлаьрхIадар. Цу гIулакха [illegible] проектни документацина оттадина [illegible] хьалхара [illegible] учреждени [illegible] Цхьабакъда, тамйцара дий [illegible] хIама дац. Средстваш яц. [illegible] культура ЦIано хьалъена. Иштта [illegible] хьалдьялаш [illegible] ЦIа а. Юртара [illegible] доадара де дезаш [illegible] дукха да. Цу гIулакха уйла [illegible] Долаковски юрт[illegible] депутатам.

А. ДЖАНДАРОВ,
[illegible] депутатий Долаковски юртсовета исполкома председатель.

17 АПРЕЛЕ—КОСМОНАВТИКА ДИ

ДИЛЛА БОЛХ БЕШ ЙОЛА ОРБИТАЛЬНИ КОМПЛЕКСАШ—СОВЕТСКИ КОСМОНАВТИКА КЕРТТЕРА ЛОСТАМ

Карарча шера 25 шу дул практически космонавтика. Шийх ха лоархI цо 1957 шера 4 октябре Советски Союзо Лаьттан хьалхара искусственни спутник орбите яьккхача хана дена. Цул тIехьагIа кхо шун ах шун даьлча хилар цхьаьнкха лоархIаме событи: «Восток» яхаи хиннача лехкаш долча кема тIа шийн легендарни рейс е вахар Лаьттан хьалхара космонавт Юрий Гагарин. Цу старто — 1961 шера 12 апреле — хьайийллар лехкаш долча кемашца космосе ечи полетий эра. СССР космически тохкамий шаккхе лостам — спутникаш тIеи лехкаш йолча аппараташ тIеи планетагIа дегIаухаш ба, цхьаьнне дьнчоа шоллагIчо даьр тIа а детташ. Хьалхарча спутникашна бааьккхар космически кемашта орбите бодя шинь. ХIана укх сахьате космонавташа орбитальни станцеш тIа деш долча дукхачa тохкамаша гIо ду прикладной изаначени йола дукхха спутникови системаш мехка халкъа боахама юкъейоалае.

«Салют-6» яхачоа эксплуатаци яра опыто хьахьокхача тайпара, йIаьххача хана лаьрхIача орбитальни станце торо я дукхха Iилман а практически а декхараш къестаде. Социалистически мехкий вивлаш а юкъе болаш хиннача ткъаь ворхI космонавто 676 дийнахьеи буси «Салют-6» тIа лехкара режиме ниинъ беш кхоачашъяьй космически Iилам довзара, технологе, медицина, биологе, астрономе даькъера цхьа эзари ах эзари совгIа эксперимент.

Диъ шун ах шун да станце ца талхаш космосе къахьега. ХIанз укх сахьате автоматически режиме космосе лелаш йолча орбитальни комплексоца а йолаш тохнамах чакхйоалаш я «Космос-1267» яха еза йоккха спутник. Цу дерригие а йоах хIанзарча ханара космически техника чIоагIагIа эффективни я, бакъду космос кароерзаяра йолча керттерча средства хьисапе йIаьххача ханна лаьрхIа йола орбитальни станцеш хьаярах йола решени тIаэцар хьаьнъалагIен кхоанен уйла еши даь хIама хилар.

Толамаш ши-шегIа дувлаизар: йIаьххача хана тIагIертта болх бе бийзар нах а моахаш а орбите хьалкхахьара йола транспортни средстваш эргаьхьа товяра. «Востоки», «Восходи» яхаш хинна вай эггара хьалхе хьадаь кемаш лоархIадергдоацар цу дукххача декхарех, цудухьа хьайир дукхха хIамаш де лерхIаш йола лехкаш йола аппарат — «Союз». Цу тайпах долча шин кемах орбите уж цIашагIхоттара наькъаца шийн хана хьайир дунен тIа эггара хьалхара экспериментальни станци, тIехьагIа «Союза» вIийлеи тIа дIайода ха а средстваш а геттара кIеанга а йолаш кийчду «Прогресс» яха автоматически моахьаш кхухьа кема. дIаьта тIеххьарча хана толаме тохкамех чакхъьнийй эцарга хьежжа шинъ а кхоъ а моттиг йолча вариантагIа сигала яха йиш йола «Союз-Т» яхача кема модернизировани вариант.

Пилоташ тIабелаш нинъ бе доладеннача хана дискусеш лелхар специалисташта юкъе: сег е автомат? Чот йий-те, йоахар космос духхьала автоматически средстваша караерзае еза аьнна хеташ хиннараша, тоахье селла царна Iатиъаш хургйолча моттиге нах ахийта? Цу тIа а фу кулургла космически сухал йолча дунеи тIа, событеш Iалаьмате чехка хувцалуча доавл довр бахьан долаш хулача цамагараша нIилвита а хилча? Хьа хьагойтар дош цу тайпара уттадер ше а нийса ца хилар, хIана аьлча цу хаттара дола жоп духхьала цаI да: сег а автомат а.

Идеале хила йиш я дукхача шерашка космосе автоматически режиме болх булургбола моллагIа цхьа орбитальни станци. Амма из духхьала идеало хила йиш йолаш хIама да. Балхий деррига тайпашта юлац автоматизаци: гIулакх творчески де дезача, интуици эшача, хьалхe дIаяхача хинара опыт ларде луца езача моттиге автоматал саг тол. Ард вай, хIаьта а цу «Салют-6» тIара Iилмон программа кхоачаш миштa ю хьокилга роботех тийша а тийша царна тIаделла лаьрхIар вай. МалагIа тIех чоалхане машин хинна дIаотта сарлъар ишта я, цхьалхане я ала йиш йоацача станце!

ХIаьта сурт оттаделаш, цу тайпарча суперстанце тIа цхьа оатхал болх бе ца тугаш сенай — эггара дIамагIъар хийла из — узловой системех моллагIча цхьаннена чу я из... ХIанз укх сахьате ела а доагIаш оалаш да. «Салют-6» космосе яха йIаьхъллар дукххача даькъе космонавташ ремонтни балхий дукхха тайпаш де Iомабенна хилари цар уж балхаш станце чу санна, иштта арахьа, — йийлача космосе а дари да.

Тхо тийша да, экипажашна космосе практически моллагIа болх булургхиларах. Амма из дац, хIанз автоматашка цхьанкха гIулакхаш а дойта дезац яхилга. Из кхыча тайпара гIалат хургдар. ЦIаьхха дувцаргда аз «Салют-6» эксплуатаци яра опытах. Ховш да, экипажий балхий графикаш низткъало хинна хилар, цу тIа а хало хинна доккха дакъа дIадодаш хиннад, дукхагIча даькъе, хувцалуш йоацача, стандартни операцешка: моллагIа приборaш болх бе йолайийтари соцаяри, станци хьаьдача хьалашка ерзаяр. Цу тайпарча операцеех дукха ярашта автоматизаци кхъ, хIаьта цунах лоархI орбитальни станцеша шоашка дIадодачун метта практически юхалушдар хIанз лакхдара, экипажий ха кхы а творческагIа дола декхараш кхоачашдара кхоара наькъех цаI.

Лехкаш бу инкъ бIаьхбеш тхо вIалла гIерташ а дацар дукхьала рекордаш уттае. ЙIаьххача хана беш бола никъ из эггара хьалха экономически затраташ геттара кIеанга а йолаш хьахулар ма хулла совданкхара средство я. Нохк оагIора, кхетадеш да экспедице сигала йоаккха ха доалуш доацаш йIаьхье йиш йоаццалга. Юсаш йий-те ишта моттиг нийсъелча космически техникax пайда эзара эффективность дIахо лаккхьара йола моллагIа средстваш. Цу тайпара тороноаш йолаш я, царех цаI я орбитальни станцешта хадданза эксплуатаци еллта вIаштIехьаденкхар. ХIанзарчоа-м сон дукха ха дIайода экспедицеш хувцалуча хана бортови системашта расконсервацени консервацени ярга, аргIан экипаж дозал лайначa хьалашка йоаккхаш адаптаци яра, Iалашон транспортни кемаш доассадаргеи доттаргеи. Космосе балхаш деш Iоавлча опыто йиш хулийт уж декхараш кхоачашдара вай таргагIертад ала. Дуцца бола ба са цхьайолча частни технически решенех а. Хила тарлуш хIама да моллагIа цхьа экспедици болх беш йолча хана цуина Лаьттарча специалисташта чIоагIа эшаш дола хIама гучадалар. Дилла а нийса хургдий цу тайпара йола материалаш транспортни кема аргIан рейс ярта хьежа Iочу ца йойташ сецаяр? Цхьайолча хана, хетаргахьа, йиш хургья кема борта тIара материалаш лаьрххIа Iочуххийтача капсула гIонца сихха Лаьтта Iокхачийта. Цу тайпара йола эксперименташ, дагадоххарагIа аьтча, лаь я хьалха цига ихача «Салютех» цхьанне тIа.

Дукха ба космосе машаре беррпгача наха пайдана бола болх. Советски Союзо практике дIагойт цу балхаца хьашт долча дерригача мехкашца цу даькъе цхьана гIулакхаш леладе гIерташ ше хилар. Шин борта тIа бархI дунен халкъашта юкъера экспедици тIайийца «Салют-6» бокъонца лаьрхIача дунен халкъашта юкъера тохкамий институт а хинна дIаоттай. Из ала йиш я хIанз Iомалуш французски космонавташ болча Звездных а. Францехи Австреи хьаьь прибораш латтар дукха ха йоацаш шоай балхах хьахиннача сийлахь-доккхийча хIамашца вай гIаддигача тIехьарча советски «Венераш» тIа. Дукхьала цу тайпара — машаре, интернациональни — йолаш йиса еза космонавтика.

Владимир ШАТАЛОВ,
шинаце цнарал-лейтенант, советски космонавташ кийчбара кулгалхо, шоззза Советски Союза Турпал.

(АПН).

Смоленски область. Тыл-дина а хинна дIаолта ма хилара, городе Гагарине — планета эггара хьалхара космонавт вийча моттиге — «Космоса денош» хинная.

Города предприятешка, клубашка, культура ЦIеношка чакхъяьннай тематически сайренаш.

Укх шера гагарински денош даькъа долаш хинаб СССР летчикаш-космонавташ, Советски Союза Турпалаш Виктор Горбатко, Владимир Коваленок, Юрий Романенко. Уж хиннай Гагарин Юрий нана — Анна Тимофеевна йолаш.

СУРТАШ ТIА: 1. Смоленски область Гагаринска районерча Клушино яхача юрта Ю. А. Гагарина мемориальни ЦIа-музей. Укхаза [illegible] хиннар хьалхара космонавт.

2. СССР летчикаш-космонавташ Юрий Романенкo Владимир Коваленок [illegible] Ю. А. Гагарина музей [illegible] тIа йоаш деш ба.

Г. КАЛАЧЬЯНА суртащ
ТАСС фотохроника.

«СССР 60 шу дизара — 60 хьинареча къахьегама кІира!» яхача девизагІа къахьегаш я «Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединенена чуйоагІача ремонтно - механически завода коллектив.

Дика толамаш дахарца, арахеча продукци дика хиларца, социалистически ляхь даим хьалха латтарца цІи хеза я коллективе Голубов Михаил Серафимович керте латта столярий бригада.

Болх сиха, дика, цІена бе Іомабу цо ший гІончий, тІахьех общественни гІулакхашка а хьинаре дикъа лаца.

Цун хьанална балха, нагирхой кхебеча хьийгача къин мах беш дукха сийлен грамоташ, премеш тийннай бригадира.

СУРТА ТІА: М. С. Голубов.

З. БАТЧАЕВА сурт.

Вай ков-вай цІа

ФУ ДАР-ХЬОГІ МАССАВА А ОАРЦАГІВАЬЛЧА?

ХІара дийнахьа хозлуш, тоалуш йоагІа Назрань. Вай парте хадданза йоакхо а еш, хьахиннай укхаза хІанзара промышленни объекташ, дегІабенаб юрта боахам.

ЦхьайгІалагІча пятилетка хьалхарча шера ялат, хьайбай продукци йохкара плана, социалистически декхараш тІехкхоачашдаьл цар.

ДегІаца мекъал йоацаш, тІах аьнна ба наьсархой. ТІадувха барзкъа, чур че тІех еце, эсалагІа яц йоккхача городашка бахача наьха волчул. Района центр, хьалха юрт хинна Назрань, тІатІа хІанзарча города тара хулаш йоагІа. Хьалдаьа укхаза диазза-пхезза оІаштІарадаь нах чубаха цІеноаш, дукха школаш, культура объекташ. ХІанз хьалъяьйоалаш латт района центральни больница йоккхий корпусаш, хьалъе лерхІаш я кхы а дукха гІишлош.

Лоха, эІамигача цІенолгашка баьха дукха болхлой, специалисташ мол эшар чудолча кердача фусамашка чубаьннаб тІехкхьарча шерашка Сапаргlата, лостам болаш я цар планировка.

ГІадвуаш, дика хувцамаш да уж. ХІаьта а, эрсаша аьллача бесса, меза бешка чам боабаьб дёгта цхьан Іаго. Гаьнара хьежача кемаш санна латтача хІанзарча цІеной ковнаш, подъездаш хоттех, нувхех йиза йолаш біаргато йиш я укхаза.

Хьажарга вай дукха ха йоацаш завода болхлошта лаьрхІа хьалдаь цхьа пІа. Массеха бутт мара бац укх чу баха нах баьхка! Цхьабакъда, лохера ланхе валлалца лаглаш тІа хотта, йоккъаенна гадаш я, пенаш демаш даьхад, дунахача подъездашка кизгаш дохадаьд. ЛагІашца урагІа йолхача перилаш тІара пластмасса йоацаш я.

— Ма томош я гІишлонхоша ишта ераш хьалъяр? — хетт аз шииллачий аьшка тІа куьг Іотт[illegible]ча.

— Уж бехке болаш хІамаш даьра дац укхаза, — [illegible] уллув болча [illegible]. [illegible] дараш бераши цар дайн [illegible] ба. Уж [illegible] дола бер цу [illegible] пласт[illegible] [illegible].

[illegible]

На сурт біарадайча [illegible] [illegible], массанахьа а, [illegible] [illegible].

— На нах, біаргаглий шовнаш [illegible]? [illegible] дика хІана [illegible]

ленна шо хьалха шоай коакарта беш хинна лостам бе?

ЦІеношта гонахьарча даьссача лаьтта михо ловзадеш дада наьхаташ, целлофана тІормигаш, дукха хьа йоаццаш ийцача мебела тІера хьаьхьа упаковкаш, басар чухиина аьшка кІопилгаш, дукха кхыдараш.

Завода е фабрика цІеной ковнаш хинна Іап ниттта хьал долаш. Кхы дикагІа лоастам болаш дац Назрановски АТП ІотІакхачалца, гонахьа дагІа моттигерча Совета цІеноаш, цар тІехьашкара ковнаш. Массанахьа кулг тоха саг эшилга гуш да.

Моттигерча Советий цІеношта доал де дезар-м горсовета исполкома коммунальни боахама отдел пр. ХІаьта из кхоа ца йой е цо гІулакх тесса дита дале фу де деза?

Цхьаькха а коммунальни отдел а йоацаш йолча моттигашка лостам мишта бу хьахьоахаш цхьа масал доаладе безам ба са. Дукха ха йоацаш гаьнна лоамашка уллача цхьан нохчий юрта нийсделар тхо. Из яр Веденски района Махкеты яха юрт. Тхол хьалха укхаза хиннаб йоахар Назрановски района юртсоветий викалаш а. Цецдаьхар тхо укхаза тхоашта біаргадайнача. Колхоза правлене, культура ЦІагІа, школе, тика чу, кхычаьа тхоай кога гІира ца булаш дІачудохадалинзар тхо. Сел цІена, лостам болаш цар укхазара хІара ков, йячеш, цІеноаш.

Вай а бакъахьа дапархьогІ воаш дахача моттига доал дича? Коммунальни отдела болхлой хІанзарчоа вІаштІехьа ца доале, фу хургдар хьогІ дийнахьа итташа воаш Іо-хьа ухача лаІаш тІа арг-аргІагІа нув хьийнхача. Бакъахьа дацар-хьогІ вай лоихера Іолохе а даьния, воай ковнашка хьажача? ХІаьта біаьсти йоалаш а ма латтий аьйка. БоамегІа хурьар аьнна [illegible] ахкан довгІача денощие иоа гаьнаш оттІача, хотта дІа-са цхухьарІбацар асфальтоаш цхьаьнаь дахкача. Хорцахьа хургдацар кІаьдченача Іохе хоза басар а хьенга. ГІандаш оттадича а.

ХІаьта на йорргІа а дича дана дайна уллув хилча баьхаьа дар бераш а. ТІеннаш нигабрийньацар цар шоай дІаегІа гаьнаш, тедаргдацар шоаш басар а хьекха дІаоттадаь гІандаш.

Фу дар-хьогІ субботник [illegible] дийнахьа а наьна вола цу гІулакхана [illegible]? [illegible] дукха хала а на дича, [illegible] [illegible] воаш та хІана дІано а бер [illegible]? ХІаьта на наьнега дІадоа укха шера [illegible] [illegible] [illegible] а.

М. Б. ЦИЦКИЕВ

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дукхача шерашка цІена къахьегарахи къахьегаме карагІдийнарий хам беш СССР Лакхехьарча Совета Президиума цІерагІа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ

«Красный молот» яхача заводе гІолла:

Антонов Андрей Васильевича — плавильщика.
Борисенко Михаил Андреевича — пенсионера.
Баскакова Антонина Андреевнана — банщицана.
Билин Михаил Павловича — машиниста.
Грищенко Ефирий Петровича — пенсионера.
Гросс Евгений Яковлевича — дворника.
Дмитриенко Любовь Ерофеевнана — стерженщика.
Ильченко Нина Ивановнана — оператора.
Кузнецова Мария Никитичнана — дворника.
Манзюк Галина Степановнана — пенсионеркана.
Николаева Юлия Петровнана — пенсионеркана.
Пархоменко Варвара Георгиевнана — дежурнена.
Реутов Виктор Васильевича — термиста.
Спичак Анастасия Аверьяновнана — транспортировщика.
Фишман Бетя Ильиничнана — маркировщицана.
Шиянова Мария Антоновнана — электросварщика.
Чулков Федор Васильевича — слесара.

«Зооветснаб» яхача Нохч-ГІалгІай республикански объединене гІолла:

Данченко Василий Андреевича — склада заведующена.
Каримова Раиса Петровнана — склада заведующена.
Курасова Александра Францевнана — пенсионеркана.
Касьянова Анна Константиновнана — пенсионеркана.
Пеньков Иван Дмитриевича — директора.
Токарь Раиса Петровнана — склада заведующена.

«Гастроном» торге гІолла:

Мамонтова Евгения Айрапетовнана — йоккхагІйолча продавеца.
Раслянбекова Валентина Яковлевнана — уборщицана.

Гордезостанце гІолла:

Болванова Лидия Васильевнана — дезинфектора.
Горкина Нина Лаврентьевнана — дезинфектора.
Исакова Софа Ефремовнана — дезинфектора.
Илиади Лидия Давыдовнана — дезинфектора.
Конофьева Валентина Яковлевнана — дезинфектора.
Ларкина Анастасия Федоровнана — дезинфектора.
Пушилова Екатерина Константиновнана — дезинфектора.
Падалко Клавдия Дмитриевнана — дезинфектора.

«Чеченингушвино» яхача производственно - совхозни объединене гІолла:

Титова Вера Павловнана — пенсионеркана.
Хилько Федор Васильевича — пенсионера.

Ленина ордена «Грознефть» яхача производственни объединене гІолла:

Бородина Надежда Александровнана — техника.
Носова Анна Ерофеевнана — фин. отдела начальника заместителя.
Овсянников Владимир Васильевича — отдела йоккхагІйолча инженера.

Горисполкома УКХ автомашиний эксплуатационни - линейни управлене гІолла:

Абрамова Евгения Теватросовнана — керттерча бухгалтера.
Асхабов Нова Асхабовича — асфальтировщика.
Исмайлова Антонина Ивановнана — болхлочоа.
Кулыгина Мария Федоровнана — болхлочоа.
Кайсаров Даут Абубакаровича — асфальтировщика.
Мишиев Іумара — асфальтировщика.
Мирзоева Рахимат Варахметовнана — болхлочоа.
Торшхоев Илмаси Султана — асфальтировщика.
Тасуев Важдин — асфальтировщика.
Хасанов Довуда — асфальтировщика.
Шиполов Михаил Семеновича — болхлочоа.

№ 10 йолча йоак беча кагирзой юкъерча школе гІолла:

Голуменн [illegible] [illegible] — [illegible].

НГІАССР МВД ОКСа СМУ гІолла:

Мастерков Александр Антоновича — моториста.

Хих пайда эцилгеи из лораделгеи нийсдара йолча Терски бассейнови управлене гІолла:

Васильева Зинаида Георгиевнана — йоккхагІйолча инженера.
Рогожина Мария Яковлевнана — болхлочоа.
Синяткин Иван Макаровича — отдела начальника.
Фаисев Рафаил Даниловича — инженера.
Церкунова Любовь Сергеевнана — паччахьалкхан инспектора.

Юрта боахама министерстве гІолла:

Черпитенко Нина Алексеевнана — экономиста.

1570-ча автоколонне гІолла:

Муляев Николай Федоровича — инженера.

РСФСР ЦСУ учета механизаци яра гІолла:

Грозненски техникуме

Давыдова Надежда Мухадиновнана — уборщицана.

«Центропромэкскавация» яхача треста Грозненски мобильни специализировании СМУ гІолла:

Айбаев Буцига — бетонщика.
Бондаренко Любовь Михайловнана — кадрашта йолча йоккхагІйолча инспектора.
Трубачева Валентина Васильевнана — бухгалтера.
Третьяков Николай Ивановича — токара.

Грозненски чхьагІара - коньячни комбинате гІолла:

Сиденко Елена Николаевнана — йоккхагІйолча бухгалтера.
Фаргиев ЗаІамий Аюба — хаьхочоа.

СССР Госгортехнадзора Юкъерча - Кавказони округа управлене гІолла:

Гусаков Петр Федоровича — отдела начальника.

НГІАССР МВД предприяте гІолла:

Морозова Вера Никитичнана — фельдшера.
Севачева Александра Константиновнана — санитаркана.

«Металлист» яхача заводе гІолла:

Бацаева Зандата — резчицана.
Червиков Николай Михайловича — слесара.

Бахача наха транспортно - экспедиционни гІулакхаш деча предприяте гІолла:

Бондарь Антонина Петровнана — йоккхагІйолча бухгалтера.
Мамаева Ольга Георгиевнана — кадрашта йолча инспектора.

МВД медицински отделе гІолла:

Галиева Тамара Алексеевнана — медсестрана.
Ищенко Нина Дмитриевнана — медсестрана.
Марченко Ольга Васильевнана — санитаркана.
Никулина Раиса Иосифовнана — лора.
Рыбинова Любовь Филипповнана — лора.
Саринсьянц Софья Рубеновнана — лора.
Соловьева Вера Ивановнана — медсестрана.
Скоморохова Елизавета Ивановнана — цергаш еттача техника.
Сурова Мария Дмитриевнана — санитаркана.
Тропина Мария Николаевнана — пенсионеркана.
Ярушевская Надежда Владимировнана — лора-хирурга.

«Знак Почета» яха орден лоянача «Центроспецстрой» яхача треста Грозненски спецуправлене гІолла:

Исчеев Иван Пантелеевича — шофера.

№ 22 йолча юкъерча школе гІолла:

Бриксанцкая Надежда Викторовнана — пенсионеркана.
Лысебина Нина Александровнана — уборщицана.
Мищенкова Мария Леонтьевнана — пенсионеркана.

Прилипкина Лидия Николаевнана — директора.
Сунтина Анна Ивановнана — преподавателя.
Сухорукова Лариса Георгиевнана — пенсионеркана.

№ 1 йолча Грозненски автотранспортни предприяте гІолла:

Пинкин Петр Стефановича — кхерамален техника инженера.
Романова Лидия Даниловнана — болхлочоа.
Фоменко Нина Константиновнана — болхлочоа.
Ниженко Николай Петровича — водителя.

Грозненски телеграфе гІолла:

Николаева Ольга Сергеевнана — гардеробщицана.

Грозненски почтамте гІолла:

Арсентьева Любовь Ивановнана — пенсионеркана.
Безуглова Антонина Кузьминичнана — пенсионеркана.
Бабенко Виктория Петровнана — почтальона.

«Родина» яхача совхозе гІолла:

Буз Антонина Сергеевнана — болхлочоа.
Жуков Василий Ивановича — шофера.
Кузнецова Мария Николаевнана — болхлочоа.

Банно-прачечни боахама производственни тресте гІолла:

Белоконь Вера Андреевнана — приемщицана.
Бурделов Глеб Константиновича — инженера.
Гамаргова Зинаида Степановнана — приемщицана.
Денисенко Ксения Николаевнана — уборщицана.
Золотова Мария Арефьевнана — гладильщицана.
Зюзина Марина Григорьевнана — мастера.
Кирина Василиса Гавриловнана — стиральщицана.
Колесникова Александра Деомидовнана — прессовщицана.
Литвиненко Мария Яковлевнана — гладильщицана.
Ланюгова Мария Филипповнана — бане заведующена.
Николайченко Пелагея Макаровнана — гладильщицана.
Тимофеева Мария Михайловнана — приемщицана.
Ткаченко Наталья Степановнана — стиральщицана.
Чиркина Любовь Матвеевнана — дежурнена.

Пассажирски автотранспорта Грозненски производственни объединене гІолла:

Габаев Ахмед Габаевича — водителя.
Гусинская Нелли Михайловнана — инженера.
Зенкина Александра Елизаровнана — кочегара.
Курдюкова Любовь Яковлевнана — кочегара.
Махмадов Мухади Махмадовича — шофера.
Подзолков Василий Леонидовича — шофера.

Кирова цІерагІча культурай салаІарей парке гІолла:

Аманатиди Канадий Кирьяковича — пенсионера.
Баранова Раиса Константиновнана — йоккхагІйолча кассира.
Богатырев Михаил Исаевича — керттерча художника.
Ланина Валентина Дмитриевнана — курсий преподавателя.

Аптекоуправлене гІолла:

Дудник Василий Захаровича — инспектора - фармацевта.

Грозненский швейни производственни объединене № 1 йолча филиале гІолла:

Албогачиева Юсапа Фатимана — швейна.
Азарова Зинаида Ивановнана — мастера.
Белиева Тамара Андреевнана — швейна.
Лившицова Александра Кирилловнана — швейна.
Пежевая Евдокия Семеновнана — контролера.
Пищук Татьяна Ивановнана — контролера.
Сафарова Сиранун Тумановнана — швейна.
Четверикова Нина Владимировнана — швейна.
Шмынова Раиса Степановнана — бухгалтера.
Проценко Евгения Николаевнана — швейна.

«Сельхозавтотранс» Грозненски АТП гІолла:

Прокопенко Иван Макаровича — пенсионера.

№ 150 йолча детски - яслецика гІолла:

Асеева Надежда Гавриловнана — санитаркана.

Вишневская Валентина Терентьевнана — йоккхагІйолча медсестрана.
Марченко Екатерина Ивановнана — санитаркана.
Марченко Владимир Кирилловича — хаьхочоа.
Монахова Зоя Владимировнана — пенсионеркана.
Решина Любовь Арсентьевнана — прачкана.

Стандарташтеи измерительни техникашеи йолча Госнадзора лабораторе гІолла:

Евдаева Роза Григорьевнана — инженера.
Козыренко Анна Яковлевнана — инженера.
Цыганкова Мария Григорьевнана йоккхагІйолча инженера.

«Союзпечать» городской агентстве гІолла:

Авдеева Людмила Андреевнана — розничи хІамаш йохкилга вІаштІехьдоккхачоа.
Баландина Надежда Михайловнана — розничи хІамаш йохкилга вІаштІехьдоккхачоа.
Зотова Валентина Константиновнана — обработчика.
Колоярцева Вера Александровнана — киоскера.
Киселева Надежда Васильевнана — киоскера.
Саломатина Нина Сергеевнана — киоскера.

Город цІеяъеча спецавтопредприяте гІолла:

Асхадулина Таисия Степановнана — склада заведующена.
Шингарева Евдокия Григорьевнана — кочегара.
Яковлев Петр Павловича — водителя.

НГІАССР торговле министерстве гІолла:

Халидова Мингана — болхлочоа.

Культпросветучилище гІолла:

Береславцева Нина Викторовнана — преподавателя.

Музыкальни училище гІолла:

Ахвердов Александр Николаевича — пенсионера.

№ 2 йолча юкъерча школе гІолла:

Сергиенко Юлия Константиновнана — хьехархочоа.

№ 13 йолча юкъерча школе гІолла:

Батнова Раиса Николаевнана — пенсионеркана.
Иванушкина Евгения Васильевнана — пенсионеркана.
Федулова Татьяна Васильевнана — пенсионеркана.
Чебанова Раиса Ивановнана — пенсионеркана.

Юртбоахама продукташ ийярей цар дикален госинспекце гІолла:

Плясков Николай Владимировича — госинспектора.

Профессиональни союзий областной совете гІолла:

Корчагина Александра Васильевнана — керттерча бухгалтера.

«Грознефть» яхача объединене УПТО-и КО-и гІолла:

Лукашева Нина Ивановнана — бухгалтера.

«Грозэнерго» РЭУ Малгбузехьарча электросеташка гІолла:

Миронов Михаил Лукьяновича — электрослесара.

Республикански сакэпидстанце гІолла:

Савченко Нина Терентьевнана — лаборантнана.

«Росгалантерея» базе гІолла:

Арбузова Михалья Васильевнана — йоккхагІйолча товароведа.
Перлунова Фаина Ивановнана — уборщицана.

Педагогически училище гІолла:

Гуров Василий Ивановича — преподавателя.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь П. ПРАВДЕНКИН

г. Грозный
1982 шо, 20 март.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ПНР. Польшера хьал тоалуш доагІа. Ерригача городашка болх беш я промышленни предприятеш, шоай гІулакхаш кхоачашдеш я городашкара службаш. Улицашкарей общественни моттигашкарей порядок юхаметтаоттаьй.

СУРТА ТІА: Познанерча шарикоподшипникови заводе.

ЦАФ—ТАСС сурт.

Дуней общественноста теркама юкъмоттиге

СОВЕТСКИ АРАХЬАРА ПОЛИТИКА ЛЕРРАГІА ДІАЯХЬАР

— СССР профсоюзий XVII съезде президента Брежнева аьча предложенеех машар ца бохийтаран. чІоагІбаран тІаьрааь Советски Союза курс логически дІахояхьар лерхІ оаха, — аьннад Финлянде Социал - демократически парте председателя хьалхарча заместителя, арахьарча политика дешашта йолча парламентски комитета председателя Пирккo Тюёлянрве АПН-а интервью луш. Из яр машар ларабара Советски комитето Москве вІашагІъеллача гера дІадакхара дешашта хиначa кхоалагІча семинаре дакъа лаьцача «Финлянде машар хьаллоацарий» организаци дукха нах юкъе болаш хиннача делегацена керте лаьттар.

Советски Союза дІанхайкаьча предложенеш цо де терхІарашен, — белгалдаьккхар П. Тюёлянрва, — чулоац керда лоархІаме элементаш. Уж предложенеш аьй дуней халкъашта юкъера хьал ирденнача, адамлена чІоагІа лакхбенна ядерни катастрофа кхерам тІаэттача хана. Советски предложенешта кІоаргга анализ яга догдоахилга йолаш дар. США администраце позицемах оттабе а цуниа кригика е а тІадилта се еце а. цхьабакъда, тІеххьарча советски предложеней хьакъехьарча цун реакце се цецъаькха хилар-м ала безам ба са. ХьакъалагІа лархІа йиш йолаш хІама а дий дерригача адамий теркам тІаозаш долча - дешей хьакъехьара лоархІаме предложенеш дагадоххарагІа, ала хІама ца дуташ тІа ца эцар Соиа хетачох. Советски Союза инициативаш кІоаргга анализ е мегаргйолаш а шиина оагІонна мегаргйола компромисси решенеш тІа эца йиш хулийтаргйола конструктивни диалог дІайолае торо хулийташ а я.

Владимир МАРКОВ, АПН спец. корр.

САЛЬВАДОР: РЕПРЕССЕША ЮХАТОХАРГБАЦ ПАТРИОТАШ

Сальвадорски халкъо оазача Іазапах, США хьаллоаш йолча хунта дукхьала цо лоаттабеча къоагимах дийцар пресс-конференце Бразиле яха хиннача Фарабунда Марте цІерагІча къам мукъадаккхара фронта кхьча мехкашцарча бувзамий комиссе члена Луиса Сандовале. «Тхоай моастагІаша, — аьннад йир цо, — гера бе а делла хунтана дукъала ца даьлча нах де хІама доацача кхоачалир тхо».

Бахаш 4,8 миллион саг нах а болаш йола йоккха [illegible] центральноамерикански [illegible] [illegible] я Сальвадор, аьлар Луиса Сандовале. Укх 50 шера цхьаннена тІехьа [illegible] [illegible] болаш [illegible] латтача тІехьа гІулакхац [illegible] ца наьха режимана [illegible] катастрофага [illegible] моха. [illegible] [illegible] 50 [illegible] шера [illegible] [illegible] керт [illegible] [illegible]. ХІара 10 [illegible] [illegible] мара ца кхоачаш [illegible]. Юрта бахача нахах 60 процент горамоитта [illegible] 40 процент доалуа на [illegible] ба [illegible]. Мехка бахача нахах дукхаьала 2 процент мара доацам доалаьа ца [illegible] 60 процент дола [illegible]. Мехка дерригаа дукхьа 14 [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

Луиса Сандовале. Хунта хоаш я къам мукъадаккхара Фронта тІемахошта хала къо шерра гІо деш. ХІаьта цудукъа шоай [illegible] [illegible] бахача нахах я йохийт. Вайна [illegible] [illegible] ведда къычахьа наха [illegible] [illegible] саги — тІеххьарча [illegible] шера итогаш.

[illegible] хьалхадаккхарагІа [illegible] политически [illegible] — хоржамаш даьл [illegible] хІано керте [illegible] хунта. Деш латташ тІемаш а долаш болча мехка, бахача наха деш къоза низаш долча, уж мишта бои хьаиза а боабаш латтача мехка демократически хоржамех-м дуцила а яц. Цудухьа дукхьала фаре я хунта мийсдешдола хоржамаш, аьнна [illegible] яр Луиса Сандовале. Из да еш латта репрессеш [illegible] кхах е [illegible] еш я аьнна дуней общественноста [illegible] [illegible] деш хІама.

Латински Америка [illegible] [illegible] [illegible] халкъашцарча [illegible] а Сальвадорски халкъаьарча солидарносте Бразильерски комитета а дІайолаьй Рио-де-Жанейро, масаьй сальвадорски халкъа гІонна йола фонда хьалха ... гулде лархІа [illegible] кампани. Цу кампанена хІамаш а юкъеяхай Сан-Паула яхача города студенчески профсоюзни организацеш.

Владимир ИВАНЕНКО, АПН сов. корр. Рио-де-Жанейро.

КЕРДА КНИЖКАШ

ЦӀийца чӀоагӀдаь вошал

Дукха бӀаь шераш хьалхагӀа дена вӀашн лоаллаха дахаш хьадоагӀа ӀӀамига къулбаседа-кавказски шин халкъ — гӀалгӀайи хӀирийи. Царна юкъера доттагӀала гӀулакхаш ӀӀалхача заманахьа массе оагӀорахьара лийннад. ХӀаьта тахан вайна гуш я цу халкъий викалашта юкъе — творчески хоаллама дакъе цхьана леладеча гӀулакхий керда форма.

Деш дола къамаьл дукха ха йоацаш Нохч-ГӀалгӀай книжни издательстве араийннача, Къулбаседа-ХӀиричен илархочо В. М. Цаголова а шийн края исторе дешаца кӀоаргга хьаьшт долаш денна арадуалача исвайоалон тӀа цу тематиках лаьца кастта статьяш язъеши волча гӀалгӀай краеведа Ш. Э. Дахкильгова а творчески цхьана къа а хьегаш язъяьча «На крутых перевалах» яхача повеста тьакъехьа да.

ГӀалгӀайн хӀирийн халкъий творчески интеллигенце викалашта юкъе леладеча гӀулакхий цу тайпара форма хьахийнай ялаха тӀехьадиса хиина халкъаш массе оагӀорахьара дегӀадахара мел эша хьалаш кийчдаь йола Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци бахьан долаш. Сийлахь-боккхача Советски меха даха дерриг халкъаш хьаддача гӀулакхаша бакъде йиш йолаш да «Советски Социалистически Республикай Союз хьаяь 60 шу дизара хьакъехьа» КПСС ЦК ас баьча сонема положенеш нийса хилар. Цу тӀа йоах: «Историна йовзаш яц СССР — дерригача вай халкъий социалистически Даьхе — санна йола, къамаши народносташи массе оагӀорахьара дегӀадовладара лоацдача хавашка селлара дукха хӀама даь пачча хьалкте». Цунна долча масалех цаI да «На крутых перевалах» яха книжка а.

Повеста тӀа юцача событеша XIX-ча бӀаьшерен 70-ча шерашка вуг книжка дешар. Цу тӀа автораша керттера уйла тӀаяхийтай ГӀалгӀайчен доамашкарча йоккха йоацача юрта бахача наькъа быти общественни вахари, хӀирашти гӀалгӀаштен юкъера гӀулакхаш, гӀалгӀай хӀирийн дивизионаша 1877-78 шерашка хинача эрсий-турккий тӀем тӀа дакъа лаьцар хьахьоккхара. ДӀаяхача ханара событеш хьалгахьача гучадоал гӀалгӀаштен эрсаштен, нийсагӀа даьча, кохчаштен гӀалгӀаштен эрсаштен юкъе лийнна гӀулакхаш.

Хьаь дахьа еьаьлу повесть. Хьалхарча дакъа тӀа аьшккахьара Маге дезалера доаладаьча масалца хьахьеккад XIX-ча бӀаьшерен 70-ча шерашкара гӀалгӀай дезалий вахар. Дика аьттув болаш нийсденнад Маге наьна Чабиха сурт-сибат. Цхьаькха дезалхо дукхьала ца воалаш сий деши дезалерча дерригача гӀулакхашта шиш болаш кулгалдеши я из. Повеста тӀа из я дезалем халкъен традици обычеши лелаер а, хӀиращца гаргалонаш е гӀерт, раьза яц воӀо хӀирий зоахазола баьхкача цар ӀӀамигача сагага шиӀ йоӀ дӀа ца ялара. ЧӀоагӀа юкаргӀоацаши бамал йолаш из хилар гучадоал цӀен сий лорадарах дола доӀ аттача хана воӀагара дӀадех цо шоай дезала сий [illegible] хӀиртачарцара чӀир лехийта. Наьна лоӀ къонгашка цхьана кхоачашде [illegible] хиннав Маги, цхьабакъда цу ханна хабар кхоач юрта 1877 — 78 шерашкара эрсий-турккий тӀем болабилара цига вахийта юртo цхьа говра баьри вализа варг ца хилараш. Маге воӀ Солтамак вахийта лаьрхӀад цига. Юрт вӀашагӀкхийттача дийцад из деш. цу юрта къаьнагӀа волча Бересакъас йоах:

— Шоашца турккашта духьала довла дех вай эрсашта... Эрсашна таргало тессай вай. Вай вошарий да... Царна тешаме кила аьнна дуй бнаьб вай даьша.

Солтамак тӀем тӀа вӀашкаетташ волча хана тӀехь тӀехьа дуккагӀа чӀоагӀу цун сийлахь-доккхача эрсий халкъацеи Россерча кхыча халкъащеи цхьоагӀо хилараш йола уйла. ТӀем тӀа эрсий салтечунца Устинаца, болгаринна Христоца, нохчочунца Денеца тоссаденнача хьошало кердача тайпара теркалдайт цунга общественни вахара дукха дешош. Цигача дег чу йоссе Солтамака нравственни маьхалений кхыча тайпара мах бара уйла. ТӀехь-тӀехьа дӀаяла йолалу цун дег чура чӀир лехара уйла. Цу оагӀорахьа эггара хьалхара гӀа баькхар, хьал долча Ботас аларах цун дезала ше зулам дарa мукӀарал даь вола хала чов хинна Алхаст тӀема юкъера цо аравеначa хана.

ТӀем тӀара цӀавеча дӀахайтар цо цунна цун тийша болх шийна ховлга, хӀаьта а кхераз тӀатийса мара кхы из цунна юхадекха лаьрхӀа воацилга. Бота шийна везавеннадь а лоацаш, Болгари турецки Ӏазапах мукъайоаккхаш баьча тӀем тӀа дакъа лоацаш хиларах цун дег чу шин-шегӀа йийша нравственни уйлаш бахьан долаш. Цу событе овлангара дена эргайоаккхаш хийцар Солтамака сакхетам, шин-шегӀа дег чу дессад цунна вахара лоархӀаме дола, дешаш къестадара чӀир лехара наькъа тӀа ца а отташ халкъий доттагӀал чӀоагӀдара наькъа тӀа отта везилга. Хьайда дӀаоал цо даь наьнага Чабихага, ше даь веший воӀага хьажа хӀиранкхьа ваха лаьрхӀалга.

Даь веший воӀ бахьана мара уттавеш вацар. Юкъера дов дӀадаккхаргахьа бӀубенна тӀа баькхар Солтамака, хӀаьта ше цӀакхаьчача шийна дукхьа нийсъеннача даь наьнага оал цо:

— Цун воӀ вай нишийн воӀ ва, нани!

Чабиха раьза я Солтамака. Тоам барга бода нинь хьабийлар Солтамака. Цун гаргара нах хӀирий а из хьашт долаш ба.

«На крутых перевалах» яха повесть — Нохч-ГӀалгӀайче шийн лоӀамагӀа Россена юкъенхарах йолча кердача исторически концепце дувцаденна гӀалгӀашта-эрсаштен гӀалгӀашта-хӀираштен юкъера юкъмоттиг хьахьокха дагахьа хьаьь эггара хьалхара художественни произведени. Херна тема цхьаккха дакха хӀама доацаш дика хьайийлай ала-м йиш яц цунах. Цхьадолча дакъе ширача заманахьа аьа, чулоацам шера боацаш яздаьд лаьтта тӀемаш.

Догдоахаш хургда вай, тӀехьа тӀайоагӀача хана эрсаштен лоаман нахан юкъерча доттагӀала юкъмоттигах йола актуальни сакъердамеш тема автораша кӀоаргга хьаелла мегаргйолаш лоартӀаргхилар-га.

А. ЛЕПИЕВ.

ФЕ ХИЛА

[illegible] бахьан долаш республика наькъашка [illegible] дола [illegible] тайп-тайпара транспортни средстваш [illegible] Цу [illegible] дукхагӀа хул. Цун [illegible] транспортни [illegible] йола ца бен баьтӀа цар водителий [illegible] правилаш [illegible] хилар.

[illegible] хӀама [illegible] мотоцикла тӀа [illegible] Цу тайпара вай [illegible]

[illegible] М-63 [illegible]

Масехк ди хьалха норта бохабу малар мехна а воаш сагага ца а хоатташ, лоаресш йоацаш латтача Сунженски районерча Кирова цӀерагӀча колхоза трактора тӀа а хайни из вохкаш хиннав цу районерча профтехучилища дешархо В. В. Толмачев. Колхоза № 2 йолча бригадага тӀехьа дӀаводаш трактор бе [illegible] из могаш ноптара а зиэнхийта сантариу кӀал тӀа [illegible] из. Нига йоацаш, кхы кха ца кхетташ из вайнав.

[illegible] Грозне [illegible] 17-гӀа километр волчо «Турпщта» АТХ автобуса водитель В. [illegible] чӀоагӀа догӀа [illegible] наькъа [illegible] автобус кӀал тӀа [illegible] Нохчи [illegible] больнице [illegible]

ДӀадахача кӀиранта (1 — 8 апреле) республика наькъаш тӀа 15 авари хиннай. 7 саг веннав, 24 саг лазаваьв.

ИНАСЕР МИД ГАИ.

«СПОРТЛОТО» ДИ ТӀЕХЬАГӀА ДЕГӀАУХ

Къулбаседа-Кавказе бахача наха «Спортлото» тираже эггара хьалха дакъа лаьцар 1972 шера 20 марта. Цу хана хӀетта вӀашагӀъеллаяр ухкаш «Спортлото» яхача ловзарах йола зональни управлени. Цунна юкъейоагӀа Дагестански, Къулбаседа-ХӀирий, Черсий-Балкхарой, Нохч-ГӀалгӀай республикаш. Цу хана республикай столицашка мара дохкацар билеташ. ХӀанз из гӀуланх леладеш я «Спортлото» управлене йиь отдели кхо агентствон, билеташ дохк массайолча городашкеи районашкеи. Дукхьал «Спортлото» билеташ дохкаш я ткъаь пхиъ киоск, «Союзпечатах» киоскаш, сберкассаш, наха юкъе билеташ доаржадеш ва буьзама предприятешка болх беш вола 280 саг.

Итт шера дехкад 37,5 миллион гаргга сом мах бола билеташ. Законах доагӀача тайпара цу ахчах 50 процент 3, 4, 5, 6 номер нийса дӀайоаьча кхаж бенаьарна дӀаденнад, хӀаьта юхе дисар спорта хьашташка дӀадахийтад, цу дакъе, кхаь республика спорткомитеташта дӀаденнад 756,4 эзар сом. Нохч-ГӀалгӀай физкультурай спортен комитетага кхаьчад 233 эзар совгӀа сом. Из ахча дӀадахийтад спортивни гӀирсаш тоадара, дикагӀа бола спортсменаш, сборни команда доакъашхой кийчбара, спортинвентарь эцара.

Спортлотох ловзачар цкъаза дика аьттув хул. Итт шера кхаж бенараш миллион гаргга билеташ да.

Ехкай «Спринта» 14 сери, кхаж бена яьккхай 193 автомобиль, царех 22 «Волга» — ГАЗ-24 я.

Спортлотох ловзаш вола хӀара саг шиъ тайпара лоаз. Масала, Орджоникидзе бахача В. Мясоедовен С. Гомосовен ялх шера даим цхьа номераш дӀайовеш хиннай. ХӀаьта Мясоедова аьттув баьнннаб 1982 шера — ше номераш дӀайоаьча спортлото шаккхе вариантах цо даьккхар 20 эзар сом, хӀаьта Гомосова — 7702 сом.

Грозерча П. Лобовас массаза а шийн гаргара нах баь денош дӀадоадеш хиннад, хӀаьта цох хьаьхинар 10 эзар сома пайда ба. Дика кхаж бера Грозне бахача Э. Гуляевен, Д. Ахмедовен, спринта лоторейх царех хӀарацe «Жигули» яха машин яьккхар.

Ерригача управлене гӀоала эггара боннагӀа бола кхаж ба В. Кимаева бенар — 23093 сом.

ХӀанз кхаж бера аьттув дуккагӀа ба. Цхьа билет иштта шин варианта цифриш язъе йиш я цу тӀа.

Итт шера дийна хувцаеннай «Спортлото», цоа ловзара бонзонаш. Ловзара юбилейца дувзаденна са цӀераш яха дезам ба управлени хьаьйиллача хана дена уккалдх болх беча дикагӀболча болхлой. Царех ба управлене начальника заместитель Г. Н. Илюкин, контрольно-операционни отдела начальник Н. В. Клочкова, обработка отдела инструкторах Е. Голубева, Э. Кузнецова, Н. Тикчева, кхы дукха бӀарий. Уж массана а хьинарие [illegible] [illegible] ловзара дӀовх [illegible] ахча кхоачашдеш ва.

Итт шера баьча болха итташ кхоа барар [illegible] бодза спортивни лотерея билетаи [illegible] [illegible] Цар [illegible] [illegible] [illegible] управлене.

Л. ШИРСКАЯ,
«Спортлото» СКЗУ организационни отдела начальника заместитель.

КХОАНА—ФЕГАРЧА ТӀЕМА ДУХЬАРАРЧА ОБОРОНА ЭСКАРИЙ ДИ

ТӀемен политически кийчо ца толамаш доахаш наькъа баьхкаб шоай цӀейна меха ПВО эскарий бӀухой. Социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай коммунист капитан А. Ф. Федчунов командир вола дикагӀъярех лаьрхӀа батарея чуйоагӀача П-ски ракетни дакъо. Ӏан хана Ӏомабалара дола шоай декхараш дика кхоачашдаь ракетчикаша: тӀема нормативаш кхоачашъяра ха 5—10 процент кӀезигъяьй, классни специалисташ хиннаб е классность цхьа лагӀа лаккхъяьй, расчеташ цаI шоллагӀчо метта дӀаотта йиш йолаш хилар чакхдаькхад. ХӀана бӀухой СССР хьаяь 60 шу дизара баха ма боагӀара накъабахара яхье баьнна ба.

СУРТА ТӀА: часте дикагӀа лаьрхӀа йола стартови расчет. Аьрдехьара аьттехьа: сержант А. Самсонов, мугӀарера К. Ботобаев, ефрейтор В. Потемкин, мугӀарера В. Султанов. Хьалхалиттача бӀухоша боьзоша дика Ӏомаяй шоаех тийша дӀаенна техника, еррига нормативаш 20 процент кхоачашъю.

О. ПОРОХОВНИКОВА сурт. ТАСС фотохроника.

СПОРТ

ШТАНГИСТИЙ ЯХЬ

Пхелагӏча апреле Грозненски цирке дӀайолаелар штанга айярах йола «Динамо» яхача Ерригсоюзни спортивни общества чемпионат. Цу тайпара яхьаш вай республике каст-каста хул ала йиш яц. Цудухьа наьха теркам чӀоагӀа тӀаоз цар. Цул совгӀа, массехк вай мехкахо а на укх чемпионате дакъа лоацаш, царна юкъе ба Арсамаков Исраьил, Магомадов Алдан, кхыбараш.

ПхелагӀчеи ялхлагӀчеи апреле шоай дозалга хьежжа шо-шоай зачете хьалхара моттигаш яьхар Узбекистанерча Г. Умарова (52 кг), Волгоградерча С. Зайцева (56 кг), Украинерча М. Проковича (60 кг), Белорусерча М. Мильмана (67,5 кг), Целиноградерча В. Бугрова (75 кг). ТӀехьарча дозала категорех яхье баьннабар вай мехкахой Сембаев Яхьяи, Магомадов Вахарги, Баудинов Мусаи. Хьалхара цаI. алхха, шо-шоай зачете хиннача къовсамашка мара дакъа лоацаш вацар, хӀаьта вож шинь конкурса юкъе воаш вацар. Иштта дале а, дика толамаш гайтар цар укхаза. Сембаева цӀенхаштта духьале йир цу дозала категорех цӀи хеза болча В. Бугрован Орджоникидзерча А. Халлаеван. Штанга лаьттара катеха хьалъайеши, наькха тӀара айеши, цу шинна тайпара штанга айярах кхоалагӀа вар из. ХӀаьта В. Магомадовеи, М. Баудиновеи шин тайпара штангаш айеш 287,5 килограмм а айяь СССР-а спорта мастера нормативаш кхоачашйир.

Дозала 82,5 килограмм йолча категоре штанга лаьттара катеха хьалъайеш хьалхара кхо моттиг яьккхар Ростоверча С. Сомсикова (162,5 кг), Казахстанерча Г. Колесникова (155 кг), Белоруссерча В. Загжевске (152,5 кг). Наькха тӀара штанга айеш хьалхара моттигаш яьхар С. Сомсикова (197,5 кг), Г. Колесникова (190 кг), Симферополерча В. Колесникова (185 кг). Цу шин тайпара штанга айеча Советски Союза чемпион хилар С. Сомсиков (380 кг), шоллагӀеи кхоалагӀеи моттигаш яьхар — Г. Колесникова — 345 кг, В. Загжевске — 337,5 кг. Укх дозала категоре яхье баьнна бар вай мехкахой Арсамаков Исраьил, Магомадов Алдан, С.-А. Пайзулаев. И. Арсамаков конкурсе юкъе воацаш вар. Къоначa атлета лаьттара катеха айийр 167,5 кг, наькха тӀара айийр 200 кг. 210 килограмм хинна штанга спортсмена караерзае мегаизар, бакъда, шеко яц, дукха ха ялалехьа цӀи хезача атлета кхы а доикхагӀа толамаш доахарг хилар.

Хьалхарча кхаь дей итогех командин зачете хьалхара моттиг Россе команлага яр, шоллагӀча моттиге кийсьелар Белорусси, кхоалагӀча моттиге — Украина.

Котало яьккхачарна совгӀаташ дӀалуш вар «Динамо» яхача Нохч - ГӀалгӀай ДСО председатель, Нохч-ГӀалгӀай АССР чурча гӀуллакхий министра заместитель Д. А. Богатиев.

Ю. САУТИЕВ.

САЛОӀАЧА ДЕНОШКА

10 апрель

В. И. Ленина цӀерагӀа культура Дворец. 11.00. Болх беш я киноискусства хатинъа университет. «Космос Ӏомъяра кино роль» яха тема. 12.00. «Вайна юкхо я космос» яхача выставки библиографически обзор. 13.00. «Са мохк — са республика» яха кинофестиваль. 17.00. Ю. А. Гагарина цӀерагӀа «Лаьттан воӀ» яха устни журнал. 10.00. Болх беш я «НаьнагӀахетар» яха дискоклуб.

Химикий культура Дворец. 12.00. «Баьдеча планетанка оаха дӀахьорхьа вай хьамсарча лаьттан поврайцаци сердала» яха берий утренник. 17.00. «Нохч - ГӀалгӀайчен композиторий мелодеш» яха духовой оркестра концерт. 10.00. «Мехка [illegible]» яха кинопанорама.

Пролетбата культура ЦӀа. 10.00. Приз [illegible] Художественни самодеятельносте концерт. 14.00. Болх беш я «Чебурашка» яха берий кинотеатр. 10.00. № 3 йолча музыкальни школа дешархой концерт. 10.30. Болх беш я «Водинь» яха дискоклуб.

Н. К. Крупская цӀерагӀа культура Дворец. 10.00. [illegible] «Йоана [illegible]» яхача студента [illegible] выставка. 12.00. [illegible] «Лотаьча цӀерашца сийрдаяла сийна бийсаш» яха берий утренник. 14.00. «Къовсама а къахьегама а сийдола нинъ» яхача выставках йола беседа. 17.00. «Цхьан дезале» яха кинофестиваль.

11 апрель

В. И. Ленина цӀерагӀа культура Дворец. 11.00. Болх беш я дешархоинта профориентаци яра клуб. Документальни фильмай сборник. 11.30. Болх беш я «Фантастикий приключенейи луцеи тӀа» яха киноклуб. Гойтаргда «Принц лебеди» яха кинофильм. 13.00. «Са мохк — са республика» яха кинофестиваль. 10.00. Кагирхой салолара сайре.

Химикий культура Дворец. 11.00. Берашта дола мультфильмаш. 12.00. Космически прудитай конкурси эстафети программа. 14.00. [illegible] дех бола спортивни яхьаш. 10.00. Эстрадни пален музыкан сайре.

Пролетбата культура ЦӀа. 14.00. Болх беш да «Чебурашка» яха берий кинотеатр. 17.30. «ТӀаьхьарча [illegible]» яха лекци. 10.30. Болх беш я «Водинь» яха дискоклуб.

Н. К. Крупская цӀерагӀа культура Дворец. 11.00. «Музыка [illegible]» яха школьникий самодеятельни театра спектакль. 15.00. Болх беш да «Къона [illegible]» яха берий кинотеатр. 17.00. «Цхьан дезале» яха кинофестиваль.

Космосах йола маркаш

Укх деношка 25 шу дузарга дерригача дуне тӀа эггара хьалха Советски Союзо искусственни космически кема сигала лакхийта. Цу йоккхача исторически событен ларда тӀа дегӀаена я тахкара практически космонавтика. Космонавтика хетаяь я хӀанз аз кӀошарийола В. М. Измайловеи Р. Гумеровеи кийчъяь маркий экспозицеи. Маркай шаккъа коллекце дувц эггара хьалха сигала яхача спутниках, цул тӀехьагӀа космос дегӀадарах. Хьалхарча спутника тӀехьа иштта сигала лахр вай мехка ъаьяь ракета, эггара хьалха «Луна-2» яхача советски ракето беттага бода нинъ биллар. Цул тӀехьагӀа а дукха лоархӀаме гӀулакхаш кхоачашдаьд космонавташа: бетта сурташ доьхад, цу тӀа космически кема Ӏохоадаьд. Марс, Венера яхача планеташка бахаб, сигала дахача шин кема стыковка лаьй, хьалий сигала тохкамаш деш йола космически Ӏилман станци, кхыдараш а. Вай лакхе белгалдаьха боккха лоархӀам бола баллаш эггара хьалха хьалдьд вай мехка. Цхьаккха зама, цхьаккха мохк хиннабац вай мохк санна космонавтика селла лоацача хана иштта цецвоаккхаш сиха дегӀаена.

Советски Союзо чакхйоаккхаш йолча космически тохкамий йоккхача а тайп-тайпарча а программа шийна тӀаэзаб дуккхача мехкашкарча бувзама ведомствай тернам. ХӀаьта из цар шоаш кийчъеча маркаш тӀа белгаа а доаих.

Архитектора В. М. Измайлова ше кийчъяьча маркай коллекцеца йовзийт найна космонавтика летопись, маркаш тӀа а каьхата бетташ тӀа а хьахьекхад космически тохкамаш, советски космонавтика карагӀдаьнараш, цуи дегӀаахар. Уж маркаш хӀанз Союзпечата «Глобус» яхача тика чу йолаш я.

Вай мехка а доазол арахьарча мехкаша а кийчъяьча маркаш тӀа, бланкаш тӀа, каьхата бетташ тӀа го йиш я хьалхара космически спутникаш, «Луна», «Венера», «Марс», «Зонд» яхача сересх йола спутникаш, «Восток», «Восход», «Союз» яха космически кемаш, «Салют», «Интеркосмос», «Интерспутник» яха Ӏилмай станцеш, кхыдараш.

Доазол арахьарча 40 мехка почтови ведомстваша маркаш хетаяьй «Союз-Аполлон» яха кемаш цхьана сигала дахара.

Иштта, укх деношка вай республике кхоачаргья Венера 13, 14 яха космически кемаш сигала дахарах йола маркаш а.

СУРТАШ ТӀА: космосах йола маркаш.

П. МИНАЕВ.

КОМСАШ ЛЕЛАЕРИЙ РАДИОДИ

Вай республикерча радио журналистий традици я хинна дӀаеттад цаьаддаш тематически радиоденош чакхдахар. ХӀаьта дуне тӀа йоацаш хилар «Атомсе ди», «Хьайбаш леладерий ди», кхы а ший а ленински дат [illegible] яха радиоденош.

Укх бетта 13 денна хургда керда «Комсаш лелаерий радиоди». Цу дийнахьа эфира оаргьа республика дикагӀболча комсаш лелаерах йола радиоочеркаш, беседаш, интервьюш, репортажаш, корреспонденцеш, зарисовкаш.

[illegible] [illegible] концертни программа.

С. ТАСУЕВ.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

КИНОГА ХЬЕЖАРИЙ ТЕРКАМГА!

«ЮБИЛЕЙНЫЙ» ЯХАЧА КИНОТЕАТРЕ

13 — 18 апреле хьаьъокхаш хургья шин серех латта бесаш дола керда художественни фильм

«ЦУКРИППАРА ГОВРБАЬРЕШ»

(«Туркменфильм»)

Из да экрана тӀа даьккха йовзаш йолча кадархочун «Кхел» яха роман. Цу тӀа дувц дукхача наьха кделиш хьа а хьожкаш цхьан хана тӀехьайиса а боккъо йовзаш я хиначa Туркмене керда сийрда вахар хьадара истори.

Фильм ира сюжет йолаш, драматически эпизодаш дукха йолаш, трюкаш, схваткаш йолаш да.

Сеансаш долалу: 10.30, 13, 17.30, 20.20 сахьат дахьча.

ДУВЛА КЕРДАЧА ФИЛЬМАГА ХЬАЖА!

ТЕЛЕВИДЕНИ

10 АПРЕЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.15 — «ДӀадоха альтисахай ансамбле». Фильм-концерт.
8.55 — «Берашта оапараш».
9.25 — «Пісня, дай-можной!».
9.34 — «Цыган». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. ИнкъагӀа сери.
11.20 — «Дика товараш — дрозагӀа».
11.50 — «Спортлото». [illegible]
11.55 — «Кхерам боацаш дӀа[illegible]».
12.25 — Архитектура. СССР [illegible] [illegible].
13.31 — Халкъа творчество. Телевизионни обозрени.
13.45 — Изобретателий конкурс.
14.30 — «Керадарараш».
14.15 — «Интеркосмос» яхача телевизионни документальни фильма премьера. «Космически хама» яхача телевизионни дукхасерийни фильма [illegible].
15.15 — Фильм — берашта. «Турпал бетт, хьазалла вай!».
17.00 — Кхоана — фегарча оборона Ди. Мехка фега гӀоалдарча оборона бӀуи главнокомандующе, СССР оборона министра заместителя, шозза Советски Союза Турпала, авиаци маршала А. И. Колдунова выступлени.
17.15 — Концерт.
17.40 — Политически обозревателa Ю. А. Летунова беседа.
19.00 — [illegible] Дӏахоа Л. Серебренникова.
19.00 — Спортивни программа.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Цхьа яла вай, хотта[illegible]». Музыкальни программа.
23.35 — «Керадарараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — Ӏуйранара гимнастика.
8.15 — «Ушаца дола [illegible]».
8.20 — «Прощай, праздник» яха телевизионни художественни фильм.
9.25 — Телевизионни документальни фильмай программа.
10.05 — «Ӏуйранара почта» яха музыкальни программа.
10.35 — «Хан балам» яха телевизионни очерк.
11.10 — «Лаьттан ваза». Космонавташта летаь концертни программа.
Ленинградски телевидене студи программа.
13.10 — Телевизионни документальни фильм.
13.40 — РСФСР заслуженни артиста Л. Сенчина. ДӀадаш дола советски композиторий [illegible].
14.05 — «Эрсий музыка дола дувцараш».
14.35 — РСФСР заслуженни артиста Р. Ибрагимова концерт.
15.00 — «Дуне халкъашта юкъера обозрени».
15.15 — «Музыкальни [illegible]».
15.45 — А. Н. Островский. «Не от мира сего» яха фильм-спектакль.
17.50 — «Садко» яха йода. Телевизионни документальни фильм.
18.15 — Коммунистех дола дувцараш. Мастер А. А. Каварский.
18.55 — «Россея дола [illegible]». [illegible] популярни фильм.
19.15 — Фильм-реклама.
19.30 — «Патриот» (поэтий метталa).
20.00 — «Байса даькъала дайла шуш, берашь!».
20.15 — «Уизаніеви». [illegible] популярни программа.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Цхьан [illegible] [illegible]» яха телевизионни художественни фильм.

11 АПРЕЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.15 — Ю. Романенко, Г. Гречко лехаш хиннача «Союз-26» яхача кема космически экипажах йола Ӏилмай - популярни фильма премьера.
9.05 — «[illegible]». Советски [illegible] концерт.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Советски Союза гӀулакх деш вай».
11.00 — «Уизаніеви». Ӏилма-популярни программа.
11.45 — «Ӏуйранара почта» яха музыкальни программа.
12.15 — «Советски Союз дозана ораьхьарча халкъий бӀаргашца».
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Маьлрен доттагӀаш орбитие», «Космически хама» яхача телевизионни дукхасерийни цикла пхелагӀа фильм.
15.00 — «РСФСР заслуженни артиста А. Покровски [illegible] доацаш дола концерт.
16.10 — «Киноповдьвара клуб».
17.10 — Мультипликационни фильмаш.
18.00 — «Дуне халкъашта юкъера панорама».
18.30 — «Тоби бендис гӀахдатаарх». Телевизионни художественни фильма премьера. Хьалхара шоллагӀа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — Футболан обозрени.
22.05 — «Керадарараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка а дӀаотта».
8.20 — «Кутузов». Художественни фильм.
10.05 — ДӀадоха дуне халкъашта юкъерча конкурсий лауреата Л. Тимофеевас (фортепиано). Фильм-концерт.
10.35 — «Хьайбай дуне тӀа».
11.35 — Художественни гимнастика йола дуне халкъашта юкъера [illegible].
12.20 — Город Баку пионерий Дворца берий художественни коллективий выступлени.
13.15 — «Оаш хайла вӀашагӀкхетарашка». ДӀаьхьатар — политически обозреватель В. П. Бекетов.
14.15 — Фильм болча хьоашалгӀа. «Чайтоашт». (Финлянди).
15.15 — «Гіар». Телевизионни документальни фильм. 15.30 — «Тха корреспондентага дувц».
16.00 — «Чазайлла [illegible]». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. Хьалхара сери.
17.05 — «Хоза Кубок». СавхозагӀа программа.
17.30 — Сийлахь - йоккхача Октябрь 65 шу дизарга. «Вай балашош». Фильм 11-гӀа. «Шу 1930-гӀа».
19.30 — «Отар Тактакишвили». Кхоллама когӀомаш. Фильм-концерт.
20.00 — «Байса даькъала дайла шуш, берашь!».
20.15 — Художественни гимнастика йола дуне халкъашта юкъера [illegible].
21.00 — «Ха».
21.35 — «Гранадать [illegible]» яха телевизионни художественни фильм.

РАДИО

10 АПРЕЛЬ

[illegible]

21.00 — Художественни самодеятельности [illegible].

11 АПРЕЛЬ

[illegible]

Грозне 11—16 [illegible] [illegible]

Метеостанци

ТХА АДРЕС: 364007 г. Грозный Маяковски ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-65-07; [illegible] секретара — 9-24-00; [illegible] — 9-24-01; промышленности транспорта — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; [illegible] — 9-24-07; корректорий — [illegible].
НАШ АДРЕС: 364007 г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-65-07; ответственного секретаря — 9-24-00; [illegible] — 9-24-01; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — [illegible].

Газет арадуьл шинарей, ерей, шоллгӀа деношка

[illegible] «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № [illegible].